

ပြည်သူ့လွှတ်တော်ရုံး သုတေသနဌာန

ရက်စွဲ။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၁၈ ရက်

စတော့အိတ်ချိန်းနှင့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှု ဆက်နွှယ်ချက်

အကျဉ်းချုပ်

စတော့ဈေးကွက်နှင့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုသည် ဆက်နွှယ်နေသည့်အတွက် အရင်းအနှီး ဈေးကွက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆောင်ရွက်ရန် လွန်စွာအရေးကြီးလှပေသည်။ ထိုသို့ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ရာတွင် အခွင့်အလမ်းများနှင့်အတူ စိန်ခေါ်မှုများရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတို့ တွင် စတော့အိတ်ချိန်းဈေးကွက်သမိုင်းကြောင်း၊ စတော့ရှယ်ယာရောင်းဝယ်ခြင်း၊ ရှယ်ယာတန်ဖိုး ပြောင်းလဲခြင်း၊ အဓိကပါဝင်သည့်အဖွဲ့အစည်းများ၊ စတော့ဈေးကွက်၏အရေးပါမှု၊ အာဆီယံနိုင်ငံ အချို့၏ ဆောင်ရွက်ချက်များ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရန်ကုန်စတော့ဈေးကွက်အခြေအနေနှင့် အခွင့်အလမ်း နှင့် စိန်ခေါ်မှုများအား လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ အရင်းအနှီးဈေးကွက် အောင်မြင်စေရေး အတွက် ရှယ်ယာထုတ်ဝေသည့် ကုမ္ပဏီများ၊ ဝယ်ယူရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ အခန်းကဏ္ဍသာမက ဈေးကွက်ထိန်းကျောင်းသည့်အဖွဲ့များ၊ ဈေးကွက်ကိုပံ့ပိုးပေးသည့် အဖွဲ့များ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် လွန်စွာအရေးပါလှပါသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့်လည်း စတော့ဈေးကွက်ထဲသို့ ဝင်ရောက် လာမည့် ကုမ္ပဏီများအား အခွန်ကင်းလွတ် သက်သာခွင့်များပေးခြင်း၊ နိုင်ငံတော်နှင့် ဆက်စပ်နေ သည့် လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဆိုပါလျှင် မြန်မာ နိုင်ငံ၏ အရင်းအနှီးဈေးကွက်ကြီးသည် အခြားနိုင်ငံများနည်းတူ တိုးတက်အောင်မြင်လာပြီး နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးကို ပိုမိုအထောက်အကူပြုနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။

စာတမ်းတိုအမှတ်စဉ် (၁၄၅)

ဤစာတမ်းတိုနှင့်ပတ်သက်၍ သတိပြုရန်အချက်များအား နောက်ဆုံးစာမျက်နှာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	နိဒါန်း	၃
၂။	ရည်ရွယ်ချက်.....	၃
၃။	အချက်အလက်ဖော်ပြမှုနည်းနာနိဿယများ	၄
၄။	စတော့အိတ်ချိန်း ပေါ်ပေါက်လာမှုနောက်ခံသမိုင်း	၄
၅။	အာဆီယံနိုင်ငံများတွင် စတော့ဈေးကွက် စတင်ပေါ်ပေါက်လာခြင်း	၄
၆။	စတော့အိတ်ချိန်း (Stock Exchange)	၅
၇။	စတော့ရှယ်ယာ.....	၆
၈။	စတော့အမျိုးအစားများ	၆
၉။	စတော့ရှယ်ယာရောင်းဝယ်ခြင်း	၇
၁၀။	စတော့ရှယ်ယာတန်ဖိုးပြောင်းလဲခြင်း	၈
၁၁။	ရှယ်ယာများကို ပြန်လည်ဝယ်ယူခြင်း (Repurchase or Buy-back)	၉
၁၂။	စတော့အိတ်ချိန်းတွင် အဓိကပါဝင်ကစားသည့် အဖွဲ့အစည်းများ.....	၁၀
၁၃။	စတော့အိတ်ချိန်းတွင် စာရင်းဝင်ခြင်း၏ အားသာချက်များ.....	၁၂
၁၄။	စတော့အိတ်ချိန်းတွင်စာရင်းဝင်ခြင်း၏ အားနည်းချက်များ.....	၁၃
၁၅။	စတော့ရှယ်ယာအညွှန်းကိန်း	၁၄
၁၆။	စတော့ဈေးကွက်၏ အရေးပါမှုနှင့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှု	၁၄
၁၇။	မြန်မာ့စတော့အိတ်ချိန်း စတင်ပေါ်ပေါက်လာခြင်း.....	၁၆
၁၈။	ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်း၌ ရှယ်ယာအရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ခြင်း.....	၁၇
၁၉။	ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်း၏ အရောင်းအဝယ်ဖြစ်မှုအခြေအနေ	၁၈
၂၀။	မြန်မာ့စတော့ရှယ်ယာအညွှန်းကိန်း (Myanmar Stock Prices Index-MYANPIX)	၂၀
၂၁။	မြန်မာ့စတော့ဈေးကွက်၌ နိုင်ငံခြားသားပါဝင်လာခြင်း	၂၁
၂၂။	အာရှနိုင်ငံအချို့၏ စတော့ဈေးကွက်၌ နိုင်ငံခြားသားပါဝင်ခွင့်ပြုခြင်း.....	၂၂
၂၃။	အာရှနိုင်ငံအချို့၏ဆောင်ရွက်ချက်များ	၂၄
၂၄။	နိုင်ငံအချို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေမှု	၂၆
၂၅။	အခွင့်အလမ်းနှင့် စိန်ခေါ်မှုများ.....	၂၆
၂၆။	နိဂုံး.....	၂၇

နိဒါန်း

၁။ နိုင်ငံ၏စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အရင်းအနှီးဈေးကွက် (Capital Market) သည် အရေးပါသည့် အခန်းကဏ္ဍတွင် ရပ်တည်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့အတူပင် အရင်းအနှီးဈေးကွက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင်လည်း စတော့အိတ်ချိန်းသည် အင်ဂျင်တစ်ခုသဖွယ် အထောက်အပံ့ပြုလျက် ရှိပါသည်။¹ တိုးတက်သည့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအများစုသည် စတော့ဈေးကွက်မှတစ်ဆင့် စီးပွားရေး တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်သွားကြခြင်းဖြစ်သည့်အတွက် စတော့အိတ်ချိန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် တိုင်းပြည်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့သည် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်လျက်ရှိနေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက်သည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် အဓိက တွန်းအားဖြစ်သည့် ကာလရှည်အရင်းအနှီးများစုစည်းရာ၊ စီးဆင်းရာဈေးကွက်တစ်ခုဖြစ်ပြီး စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုကို ထင်ဟပ်စေသော ကြေးမုံပြင်တစ်ခုပင်ဖြစ်ပါသည်။²

၂။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးပွင့်လင်းလာမှုနှင့်အတူ နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အများအပြား ဝင်ရောက်လာတော့မည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအခြေအနေမျိုးတွင် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီ များမှာလည်း ယှဉ်ပြိုင်မှု များလာနိုင်မည် ဖြစ်သကဲ့သို့ ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်းများတိုးချဲ့ရန် ငွေကြေး လိုအပ်လိုအပ်ချက်များ ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ ယင်းလိုအပ်ချက်များကို စတော့ဈေးကွက်တွင် ရှယ်ယာများရောင်းဝယ်ခြင်းဖြင့် ဖြည့်ဆည်းနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ စတော့ဈေးကွက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်လှပေသည်။³

ရည်ရွယ်ချက်

၃။ ဤစာတမ်းတို့ကို ရေးသားရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ-

- (က) နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှင့် ဆက်နွှယ်နေသည့် စတော့ အိတ်ချိန်းဈေးကွက် စတင်ပေါ်ပေါက်လာပုံကို သိရှိစေရန်၊
- (ခ) ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်း၏ လည်ပတ်မှုအခြေအနေကို သိရှိစေရန် ရည်ရွယ်၍ ရေးသားတင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

¹ ထွန်းသက်ထွန်း၊ “မြန်မာ့အရင်းအနှီးဈေးကွက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး”၊ မခဆောင် ဖောင်ဒေးရှင်း စီးပွားရေးရာစာစောင်၊ အမှတ်စဉ်-၅ မှ ကောက်နုတ်ထား ပါသည်။ (အချက်အလက်ရယူသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၁-၁၂-၂၀၁၉)

² ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သတင်းနှင့်စာနယ်ဇင်းလုပ်ငန်း၊ “စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက်”၊ <https://www.moi.gov.mm/npe/?q=editor-remark/7/06/2014/id-9953> မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရယူသည့်ရက်စွဲ၊ ၁၂-၁၁-၂၀၁၉)

³ ခင်မောင်မြင့်၊ ၂၀၁၆-ဒီဇင်ဘာလထုတ်၊ မော်ကွန်းမဂ္ဂဇင်းအမှတ်(၄၁)၊ သတင်းဆောင်းပါး၊ “စတော့ဈေးကွက်ဘယ်လိုခရီးဆက်မလဲ”，<https://tinyurl.com/u5kj7mf> မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၀-၁-၂၀၂၀)

အချက်အလက်ဖော်ပြမှုနည်းနာနိဿယများ

၄။ ဤစာတမ်းတို့တွင် ပါရှိသည့် အချက်အလက်များအား နေ့စဉ်ထုတ်သတင်းစာများ၊ ဂျာနယ်များ၊ စာစောင်များ၊ အစိုးရဝန်ကြီးဌာန Website များ၊ ကျွမ်းကျင်စီးပွားရေးပညာရှင်အချို့၏ သုံးသပ်ချက်များ/အကြံပေးချက်များ၊ Yangon Stock Exchange (YSX) Websites များနှင့် နိုင်ငံတကာ Website များမှ ရယူထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

စတော့အိတ်ချိန်း ပေါ်ပေါက်လာမှုနောက်ခံသမိုင်း

၅။ စတော့အိတ်ချိန်းသည် ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် ကမ္ဘာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဈေးကွက် (Investment Market)နှင့် အရင်းအနှီးဈေးကွက်များကို အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ရာနေရာသည် ခိုင်ပုံစံအဖြစ်သာ စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါသည်။⁴ ၁၅၃၁ ခုနှစ်တွင် Belgium နိုင်ငံ အန်ထဝပ်မြို့ (Antwerp) ၌ ငွေချေးငှားသူ (Money Lender) အချင်းချင်း ငွေချေးသက်သေခံနှင့် ငွေပေးကတိစာချုပ်များ (Bonds and Promisory Notes) ကို ရောင်းဝယ်ရာမှ မြစ်ဖျားခံခဲ့ပြီး⁵ ၁၆၀၀ ပြည့်နှစ်ဝန်းကျင်တွင် နယ်သာလန်နိုင်ငံ၌ ကမ္ဘာ့ပထမဆုံးစတော့ဈေးကွက်အဖြစ် အမ်စတာဒမ်စတော့ဈေးကွက် (Amsterdam Stock Market) စတင်ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပါသည်။⁶ ထို့နောက် တရားဝင်ဥပဒေများဖြင့် ရောင်းဝယ်လုပ်ကိုင်လာကြပြီး အနောက်နိုင်ငံများနှင့် အာရှနိုင်ငံအချို့မှ တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုလာခဲ့ပါသည်။⁷

အာဆီယံနိုင်ငံများတွင် စတော့ဈေးကွက် စတင်ပေါ်ပေါက်လာခြင်း

၆။ အရှေ့တောင်အာရှတွင် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံသည် ပထမဆုံးစတော့ဈေးကွက်ကို ၁၉၂၇ ခုနှစ်တွင် စတင်ဖော်ဆောင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည့်နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။⁸ ထို့နောက် ၁၉၆၄ ခုနှစ်တွင် မလေးရှားနိုင်ငံ၊ ၁၉၇၃ ခုနှစ်တွင် စင်ကာပူနိုင်ငံ၊ ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ၁၉၇၇ ခုနှစ်တွင် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၊ ဗီယက်နမ်တွင်နိုင်ငံ၌ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဟိုချီမင်းစတော့နှင့် ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် ဟနွိုင်းစတော့

⁴“စတော့ဈေးကွက်ရှင်သန်ခိုင်မာအောင်ဘာတွေလုပ်သင့်လဲ”၊ <https://yangonmedia.com/business/969/> မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက် ရရှိသည့်ရက်စွဲ - ၁၃.၁၂.၂၀၁၉)

⁵Andrew Beattie, The Birth of Stock Exchanges, Accessed from: <https://www.investopedia.com/articles/07/stock-exchange-history.asp>

(အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၁၂-၈-၂၀၂၀)

⁶ ခင်မောင်မြင့်, ၂၀၁၆-ဒီဇင်ဘာလထုတ်၊ မော်ကွန်းမဂ္ဂဇင်း အမှတ်(၄၁)မှ သတင်းဆောင်းပါး, “စတော့ဈေးကွက် ဘယ်လိုခရီးဆက် မလဲ”, <https://tinyurl.com/u5kj7mf> မှကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၀-၁-၂၀၂၀)

⁷ Guglielmo Maria Caporale, Peter G. A Howells, Alaa M. Soliman, “Stock Market Development And Economic Growth: The Causal Linkage” Accessed from: <https://tinyurl.com/y4q7gdqk>. (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၀-၁-၂၀၂၀)

⁸ခင်မောင်မြင့်, ၂၀၁၆-ဒီဇင်ဘာလထုတ်၊ မော်ကွန်းမဂ္ဂဇင်း အမှတ်(၄၁)မှ သတင်းဆောင်းပါး, “စတော့ဈေးကွက် ဘယ်လိုခရီးဆက် မလဲ”, <https://tinyurl.com/u5kj7mf> မှကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၀-၁-၂၀၂၀)

အိတ်ချိန်း၊ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် လာအိုနိုင်ငံနှင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတို့ အသီးသီး တည်ထောင်ခဲ့ကြပါသည်။^၉ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် နောက်ပိုင်းမှ စတော့ အိတ်ချိန်း စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော်လည်း ယခုအချိန်တွင် ကုမ္ပဏီပေါင်းသုံးရာကျော်ဖြင့် လည်ပတ်နေ ပြီဖြစ်ပါသည်။^{၁၀} ဘရူနိုင်းနိုင်ငံသည်လည်း ၎င်း၏ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍကို မြှင့်တင်ရေးအတွက် ကိုယ်ပိုင်စတော့အိတ်ချိန်းတစ်ခု ထူထောင်ရန် ကြိုးပမ်းလျက်ရှိပါသည်။^{၁၁} အာဆီယံနိုင်ငံများအနက် မြန်မာနိုင်ငံသည် စတော့အိတ်ချိန်းကို နောက်ဆုံးတည်ထောင်ခဲ့သည့်နိုင်ငံဖြစ်ပြီး စတော့အိတ်ချိန်း စတင်ပေါ်ပေါက်ချိန်နှင့် နှိုင်းစာလျှင် ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်းသည် နှစ်ပေါင်း ၁၀၀၀ ကျော်မျှ နောက်ကျခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။^{၁၂}

စတော့အိတ်ချိန်း (Stock Exchange)

၇။ စတော့အိတ်ချိန်းဆိုသည်မှာ တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင်ရှိသည့် ဈေးကွက်များကို ချိတ်ဆက်ထားကာ နေ့စဉ် ငွေကြေးပမာဏ အမြောက်အမြားကို အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်နေသည့်နေရာ တစ်ခုဖြစ်ပြီး ကိန်းဂဏန်းထုတ်ပြန်ချက်များအရ တစ်နှစ်လျှင် စုစုပေါင်း ယူရို ၆၀ ထရီလီယံခန့် အရောင်း အဝယ်ပြုလုပ်လျက်ရှိပါသည်။ စတော့အိတ်ချိန်းသည် သာမန်ဈေးကွက်များကဲ့သို့ ကုန်ပစ္စည်း အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ခြင်းမျိုး မဟုတ်ပေ။

၈။ စတော့အိတ်ချိန်းတွင် အဓိကရောင်းဝယ်သည်များမှာ နိုင်ငံတော်အစိုးရအပါအဝင် ကုမ္ပဏီ များမှ ထုတ်ဝေသော စတော့ရှယ်ယာ (Stocks)၊ ငွေချေးစာချုပ် (Bonds)၊ ငွေတိုက်လက်မှတ် (T-Bill) အစရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ စာချုပ်စာတမ်းများဖြစ်ပါသည်။^{၁၃} ၎င်းတို့ကို ထိတွေ့ ကိုင်တွယ်၍မရဘဲ Computer Monitor ပေါ်၌သာ ၎င်းတို့၏ ဈေးနှုန်းများကို ဇယားများ၊ ကိန်းဂဏန်းများအနေဖြင့် ဖော်ပြလေ့ရှိပါသည်။^{၁၄} စတော့အိတ်ချိန်း၏ ထူးခြားချက်မှာ ငွေကြေး ပမာဏ အနည်းငယ်ရှိရုံနှင့် ရှယ်ယာအရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်နိုင်ပြီး ရှယ်ယာတစ်စုဝယ်လိုက်

^၉Money Talk, Episode- (17) လက်ရှိစတော့ဈေးကွက်နှင့် အနာဂတ်အလားအလာ၊ အပိုင်း (၄) မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့် ရက်စွဲ၊ ၂၇-၃-၂၀၂၀)

^{၁၀}ခင်မောင်မြင့်၊ ၂၀၁၆-ဒီဇင်ဘာလထုတ်၊ မော်ကွန်းမဂ္ဂဇင်း အမှတ်(၄၁)၊ သတင်းဆောင်းပါး၊ “စတော့ဈေးကွက် ဘယ်လိုခရီးဆက်မလဲ”，<https://tinyurl.com/u5kj7mf> မှကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၀-၁-၂၀၂၀)။

^{၁၁}Brunei to boost finance sector by launching its own stock exchange၊ <http://investvine.com/brunei-to-boost-finance-sector-by-launching-its-own-stock-exchange/ministry-of-finance-brunei/> မှကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၀-၁-၂၀၂၀)

^{၁၂}စတော့ဈေးကွက်ရှင်သန်ခိုင်မာအောင် ဘာတွေပြင်သင့်လဲ ၊ https://yangonmedia.com/business/969/?fbclid=IwAR2MfbvMzurXMqb_AOeUth_KtIZPF71xK98EKFGFCTly6le-eKKLO_LE_IaA မှကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၀-၁-၂၀၂၀)

^{၁၃}ကေတီအို၊ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန ၊ သတင်းနှင့်စာနယ်ဇင်းလုပ်ငန်း၊ “စတော့ဈေးကွက်သို့ဝင်ရောက်ရန် အခြေခံသိကောင်းစရာများ” ၊ <https://www.moi.gov.mm/npe/?q=news/28/04/2016/id-40991> မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၄-၃-၂၀၂၀)

^{၁၄}Rio World Gold Analysis, Myanmar Banking and Finance Magazine မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၇-၂-၂၀၂၀)

သည်နှင့် ကုမ္ပဏီ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ပိုင်ဆိုင်ကာ ကုမ္ပဏီ၏ အမြတ်ဝေစုနှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်များ အားလုံးကို ဆက်စပ်ပိုင်ဆိုင်သည့် ရှယ်ယာရှင်ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ စတော့အိတ်ချိန်းသည် ဈေးတစ်ခု ဟုဆိုနိုင်သော်လည်း သာမန်ပြင်ပဈေးများနှင့်မတူဘဲ ကွဲပြားပါသည်။¹⁵

စတော့ရှယ်ယာ

၉။ စတော့ရှယ်ယာဆိုသည်မှာ ကုမ္ပဏီများမှ အရင်းအနှီးတိုးမြှင့်ရန် ထုတ်ဝေထားသော ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်များ သို့မဟုတ် ရှယ်ယာများကို ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီ တစ်ခုသည် ငွေကြေးလိုအပ်လာသည့်အခါ ၎င်းတို့၏ ရှယ်ယာများကို စတော့အိတ်ချိန်းမှတစ်ဆင့် အများပြည်သူထံထုတ်ရောင်းခြင်း၊ ယင်းကုမ္ပဏီ၏ စတော့ရှယ်ယာပိုင်ဆိုင်ထားသူများက စတော့ အိတ်ချိန်းတွင်တင်ပြီး အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။¹⁶ စတော့ရှယ်ယာနှင့် ငွေချေးစာချုပ် နှစ်မျိုးလုံးသည် ငွေကြေးလည်ပတ်ရန် သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းများကို တိုးချဲ့ရန် ငွေကြေးစုဆောင်း မှုပြုသည့် နည်းလမ်းများဖြစ်သော်လည်း စတော့ရှယ်ယာ ဝယ်ယူထားသူသည် ကုမ္ပဏီပိုင်ရှင်များထဲမှ တစ်ဦးဖြစ်ပြီး ငွေချေးစာချုပ် ဝယ်ယူထားသူမှာ ကုမ္ပဏီ၏ အကြွေးရှင်များထဲမှ တစ်ဦးဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုငွေချေးစာချုပ်ဖြင့် ကုမ္ပဏီအား အတိုးဖြင့် ငွေချေးထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။¹⁷ စတော့ရှယ်ယာတွင် အစုရှယ်ယာများစွာပါဝင်ပြီး ယင်းအစုရှယ်ယာများအား ဝယ်ယူထားခြင်းဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ပိုင်ဆိုင်ကာ အစုရှယ်ယာရှင် (shareholder) ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။

စတော့အမျိုးအစားများ

၁၀။ အဓိကအားဖြင့် စတော့အမျိုးအစားများကို သာမန်စတော့နှင့် အထူးစတော့ဟူ၍ (၂) မျိုး ခွဲခြားနိုင်ပါသည်-

- (က) သာမန်စတော့ (Common Stock)။ ၎င်းသည် လူအများစု ဝယ်ယူနေကြသည့် စတော့အမျိုးအစားဖြစ်ပြီး ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုကို ဝယ်ယူပိုင်ဆိုင် သည့် သက်သေခံလက်မှတ်လည်းဖြစ်ပါသည်။ သာမန်စတော့တစ်ခု ဝယ်ယူထား

¹⁵ Rio World Gold Analysis, Myanmar Banking and Finance Magazine မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၇-၂-၂၀၂၀)

¹⁶ခင်မောင်မြင့်၊ ၂၀၁၆-ဒီဇင်ဘာလထုတ် မော်ကွန်းမဂ္ဂဇင်း အမှတ်(၄၁) ၊ <https://tinyurl.com/u5kj7mf> မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိ သည့်ရက်စွဲ၊ ၂၄-၃-၂၀၂၀)

¹⁷Thomas Kenny “Differences between Stocks and Bonds”၊ available from; <https://www.thebalance.com/the-difference-between-stocks-and-bonds-417069> မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၄-၃-၂၀၂၀)

သူသည် ကုမ္ပဏီ၏ အုပ်ချုပ်ရေးဒါရိုက်တာအဖွဲ့အား ရွေးချယ်တင်မြှောက်ရာတွင် မဲတစ်မဲ ပေးပိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။ ကုမ္ပဏီမှအမြတ်အစွန်းရရှိပါက ကျန်စတော့ အမျိုးအစား များထက် အကျိုးအမြတ်ပိုများလေ့ရှိပြီး ကုမ္ပဏီအရှုံးပေါ်ပါက အကြွေးများကို ဆပ်ရန် တာဝန်ရှိပေသည်။ ကုမ္ပဏီအရှုံးပေါ်ပါက သာမန်စတော့သမားများကို နောက်ဆုံးမှသာ ငွေပြန်အမ်းလေ့ရှိသဖြင့် မိမိရင်းထားသည့်ငွေပြန်ရရန် အခွင့်အလမ်း အနည်းဆုံး စတော့အမျိုးအစား ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) **အထူးစတော့ (Preferred Stock)** ။ ၎င်းစတော့အမျိုးအစားများသည် သာမန် စတော့ဝယ်ယူထားသူများကဲ့သို့ မဲထည့်ပိုင်ခွင့်မရှိသော်လည်း ပုံမှန်အတိုးနှုန်းရရှိပြီး ကုမ္ပဏီဒေဝါလီခံရပါက ငွေပြန်အမ်းရာတွင် သာမန်စတော့ပိုင်ထားသူထက် ဦးစားပေး ခံရမည်ဖြစ်ပါသည်။¹⁸ ထို့အပြင် ကုမ္ပဏီပြုလဲဖျက်သိမ်းခြင်းနှင့်ကြုံခဲ့သော် ကုမ္ပဏီပိုင် ပစ္စည်းများရောင်းချပြီး စားရင်းရှင်းလျှင် အရင်ဆုံးအလျော်ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။¹⁹

စတော့ရှယ်ယာရောင်းဝယ်ခြင်း

၁၁။ အစုရှယ်ယာများကို အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အောက်ပါအကျိုးကျေးဇူးများကို ရရှိ မည်ဖြစ်ပါသည်။²⁰

စတော့ရှယ်ယာ ရောင်းဝယ်ခြင်း	
အကျိုးကျေးဇူး	ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေ
အစုအပေါ်အမြတ်ဝေစု တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပိုင်ဆိုင်သူဖြစ်လို့ အမြတ်အပေါ် ပိုင်ဆိုင်တဲ့ အစုအလိုက် ဝေစုရမည်။ ရေရှည်အမြတ်အစွန်း ကုမ္ပဏီတန်ဖိုးမြင့်တက်လာလျှင် ရှယ်ယာများကို အမြတ်ဖြင့် ရောင်းချနိုင်သည်။ ထိန်းချုပ်ခွင့် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပိုင်ဆိုင်သူဖြစ်လို့ ကုမ္ပဏီရဲ့အရေးပါတဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက် များအတွက် မဲပေးခွင့်ရှိသည်။	ရင်းနှီးငွေဆုံးရှုံးခြင်း ရှယ်ယာတန်ဖိုး (အဆိုးဆုံး အခြေအနေတွင် လုံးဝတန်ဖိုးမရှိ တော့သည်အထိ) ကျဆင်းနိုင်သည်။ ငွေဖြစ်မလွယ်မှု ငွေများ စတော့တွင်သာရှိပြီး ရောင်းလိုသည့် အချိန်တွင် (ဈေးကောင်းကောင်းဖြင့်) ရောင်းမထွက်ခြင်း။

¹⁸ Desjardins Online brokerage, "Different Types of Stocks", <https://www.disnat.com/en/learning/trading-basics/stock-basics/different-types-of-stocks> မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၂-၃-၂၀၂၀)

¹⁹ Accessed from: <https://pt-br.facebook.com/ysx.myanmar/posts/772135852968503/> (အချက်အလက်ရရှိသည့် ရက်စွဲ၊ ၁၂-၈-၂၀၂၀)

²⁰ Accessed from: <https://shwedingar.com/insure-and-invest-what-are-stocks/> (အချက်အလက်ရရှိသည့် ရက်စွဲ၊ ၁၂-၈-၂၀၂၀)

စတော့ရှယ်ယာတန်ဖိုးပြောင်းလဲခြင်း

၁၂။ ရှယ်ယာတန်ဖိုးပြောင်းလဲခြင်းသည် ၎င်းရှယ်ယာကိုထုတ်ဝေထားသည့် ကုမ္ပဏီအပေါ်၌ မူတည်၍ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာ - ကုမ္ပဏီအေသည် စီးပွားရေးပုံစံသစ်တစ်ခုကြောင့် အမြတ် အမြောက်အမြားရရှိကာ ကုမ္ပဏီ၏ အရွယ်အစားကြီးမားလာသကဲ့သို့ ကုမ္ပဏီအေ၏ ရှယ်ယာ တန်ဖိုးသည်လည်း မြင့်တက်လာမည်ဖြစ်သည်။ ယခင်က ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတစ်ယောက်သည် ထိုကုမ္ပဏီ၏ ရှယ်ယာကို ကျပ်တစ်သောင်းဖြင့် ဝယ်ယူထားပြီး ယခုထိုကုမ္ပဏီ၏ ရှယ်ယာသည် ကျပ်နှစ်သောင်းဖြစ်သွားသည့်အတွက် ၎င်းရှယ်ယာကို ထုတ်ရောင်းလိုက်ပါက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ အတွက် ရာနှုန်းပြည့် အမြတ်ရရှိစေမည် ဖြစ်ပါသည်။

၁၃။ ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ရှယ်ယာတန်ဖိုးသည် ကောလာဟလတစ်ခုကြောင့် ကျဆင်းနိုင်သကဲ့သို့ အမြတ်အနည်းငယ်သာ ရှာဖွေနိုင်သည့် ကုမ္ပဏီဖြစ်စေကာမူ ဝယ်ယူသူများအနေဖြင့် အလားအလာ ရှိနိုင်သည်ဟု ထင်မြင်ပါက အဝယ်များမည်ဖြစ်ပြီး ရှယ်ယာဈေးနှုန်းများ တက်လာခြင်းမျိုးလည်း ရှိနိုင်ပါသည်။²¹ ရှယ်ယာဈေးနှုန်းများသည် အချိန်နှင့်အမျှပြောင်းလဲနေသည့်အတွက် အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်မည့်သူများအနေဖြင့် အခွင့်အရေးများကို လက်လွှတ်မသွားစေရန် လျင်မြန်စွာ ရောင်းဝယ် ကြရပါသည်။ ထိုသို့ရောင်းဝယ်ရာ၌ အချို့ရှယ်ယာများသည် အတက်ဈေးရှိသကဲ့သို့ အချို့ရှယ်ယာ များမှာ အကျဈေးဖြစ်နေတတ်ပါသည်။ ရှယ်ယာဈေးနှုန်းသည် ရှယ်ယာထုတ်ရောင်းသော ကုမ္ပဏီ၏ဝင်ငွေ၊ ရှယ်ယာရှင်များ အပေါ်ပေးသည့်အမြတ်ငွေ၊ လုပ်ငန်းအသစ် များလက်ခံအလုပ် လုပ်နေမှု၊ ကုမ္ပဏီကိုဦးဆောင် နေသည့်ဒါရိုက်တာအဖွဲ့၊ ထိုသူတို့၏ အပြောင်းအလဲနှင့် ကျွမ်းကျင်မှု၊ အစုရှယ်ယာရောင်းချသော ကုမ္ပဏီ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေ၊ ကုမ္ပဏီ၏ အနေအထား အပေါ် မူတည်၍လည်း အပြောင်းအလဲ ဖြစ်တတ်ပါသည်။ ၎င်းအပြင် နိုင်ငံတော် အစိုးရ၏မူဝါဒ၊ စီးပွားရေးမူဝါဒ၊ နိုင်ငံရေးမူဝါဒများနှင့် သဘာဝဘေးဆိုင်ရာမူဝါဒများကြောင့် စတော့ဈေးနှုန်း အပေါ် သက်ရောက်မှုများရှိနိုင်ပါသည်။²²

၁၄။ အချို့ကုမ္ပဏီငယ်များ၏ အဓိကဝင်ငွေသည် ကုန်ပစ္စည်းရောင်းချခြင်းမှ မဟုတ်ဘဲ ၎င်း၏ရှယ်ယာတန်ဖိုး မြင့်တက်ခြင်းမှ ရရှိနေသည်များလည်း ရှိပါသည်။ ထိုသို့ ရှယ်ယာတန်ဖိုး မြင့်တက်လာခြင်းသည် ကုမ္ပဏီ၏စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်မားနေခြင်းကြောင့် မဟုတ်ဘဲ ဈေးကစားမှု

²¹ Rio World Gold Analysis, Myanmar Banking and Finance Magazine မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ ၊ ၂၇-၂-၂၀၂၀)

²² ရှင်နော၊ “မိုးအေးအေးနဲ့ လေ့လာစရာ ရန်ကုန်စတော့ဈေးကွက်ပါ”၊ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁ ရက်နေ့ထုတ် မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ မှကောက်နုတ် ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၁-၇-၂၀၂၀)

ပြုရန်အတွက်သာဖြစ်ပါက လူအများ အမှန်ကိုသိအချိန်တွင် ရှယ်ယာတန်ဖိုးများ မြင့်တက်နေရာမှ ရုတ်ချည်းထိုးကျသွားသည့် အခြေအနေမျိုး ဖြစ်သွားနိုင်ပါသည်။²³ ယေဘုယျအားဖြင့် တစ်ကမ္ဘာလုံးနှင့် ပြည်တွင်းစီးပွားရေးအခြေအနေများ ကောင်းနေသည့်အချိန်တွင် စတော့ဈေးများတက်၍ စီးပွားရေး ကျဆင်းနေသည့် အခြေအနေတစ်ရပ် သို့မဟုတ် အခြားသောစီးပွားရေးအကျပ်အတည်းများ ဖြစ်နေသည့်အချိန်တွင် စတော့ဈေးနှုန်းများ ကျဆင်းတတ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် စတော့ဈေးတက် ခြင်း၊ ကျခြင်းမှာ ကုမ္ပဏီ၏အနာဂတ်အလားအလာနှင့် ရောင်းလိုအား၊ ဝယ်လိုအားအပေါ်တွင် မူတည်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ စတော့ရှယ်ယာဈေးနှုန်း အတက်အကျသည် ကုမ္ပဏီ၏ သတင်း အချက်အလက်များအပေါ် အခြေခံသကဲ့သို့ ပြည်တွင်းပြည်ပစီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးအခြေအနေများ နှင့်လည်း ဆက်စပ်နေသည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။²⁴

ရှယ်ယာများကို ပြန်လည်ဝယ်ယူခြင်း (Repurchase or Buy-back)

၁၅။ ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် ရှယ်ယာများ ထုတ်ဝေရောင်းချသကဲ့သို့ တစ်ခါတရံ ၎င်းတို့၏ ရှယ်ယာများကို ပြန်လည်ဝယ်ယူခြင်းလည်း ရှိတတ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီများသည် အောက်ဖော်ပြပါ အကြောင်းရင်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ရှယ်ယာများကို ပြန်လည် ဝယ်ယူလေ့ရှိပါသည်-

- (က) ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် ၎င်းထုတ်ဝေထားသည့် ရှယ်ယာအားလုံးကို ဝယ်ယူကာ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ကုမ္ပဏီ အဖြစ်ပြန်လည်ပြောင်းလဲခြင်း၊
- (ခ) တစ်ခါတရံ ကုမ္ပဏီ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကောင်းမွန်နေသည့်တိုင် ၎င်း၏ ရှယ်ယာ ဈေးနှုန်းသည် ပေါက်ဈေးအောက် ရောက်နေသည်ဟု ထင်မြင်သည့်အတွက် ထုတ်ဝေထားသည့် ရှယ်ယာများ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ပြန်လည်ဝယ်ယူခြင်း၊
- (ဂ) ရင်းနှီးငွေများ ပိုလျှံနေသည့်အချိန်မျိုးတွင် ရှယ်ယာအချို့ကို ပြန်လည်ဝယ်ယူ ကာ ရှယ်ယာရှင်များသို့ ပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်း၊
- (ဃ) ရှယ်ယာရောင်းချခြင်းမှ မြတ်စွန်းသည့်ငွေ (Capital Gain) ကို အခွန်သက်သာ ခွင့်ပေးသည့် နိုင်ငံအချို့တွင် ရှယ်ယာရှင်များကို အမြတ်ဝေစုပေးခြင်းထက် ရှယ်ယာပြန်လည်ဝယ်ယူရာမှ ရရှိသည့်ငွေများပေးအပ်ခြင်းဖြင့် ရှယ်ယာရှင်များ အတွက် အကျိုးပိုမိုဖြစ်ထွန်းခြင်း၊

²³ Rio World Gold Analysis, Myanmar Banking and Finance Magazine မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၇-၂-၂၀၂၀)

²⁴ ဖိုးသူတော်၊ http://www.phothutaw.com/2014/05/blog-post_8031.html မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၇-၂-၂၀၂၀)

- (င) အချို့ကုမ္ပဏီများသည် ဝန်ထမ်းများသို့ ရှယ်ယာများပေးဝေရန်ရှိသည့်အတွက် ဈေးကွက်မှ ရှယ်ယာများ ပြန်လည်ဝယ်ယူခြင်း၊
- (စ) လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုစရိတ်ကို လျှော့ချရန် ဈေးကွက်ထဲရှိ ရှယ်ယာ အနည်းငယ်သာ ပိုင်ဆိုင်သည့် ရှယ်ယာရှင်များထံမှ ပြန်လည် ဝယ်ယူခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။²⁵

စတော့အိတ်ချိန်းတွင် အဓိကပါဝင်ကစားသည့် အဖွဲ့အစည်းများ

၁၆။ စတော့အိတ်ချိန်းတွင် ဝင်ရောက်ကစားကြသူတိုင်းသည် ဂုဏ်သတင်းကျော်စောသည့် ကုမ္ပဏီ၏ ရှယ်ယာများကိုသာ အများဆုံးဝယ်ယူကြပြီး ညံ့ဖျင်းသောဂုဏ်သတင်းရှိသည့် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ရှယ်ယာများကို အများပြည်သူထံသို့ ရောင်းချရန် အခက်အခဲ ရှိနိုင်ပါသည်။ စတော့အိတ်ချိန်းတွင် စာရင်းတင်ထားသည့် ကုမ္ပဏီများထဲမှ မည်သည့်ကုမ္ပဏီသည် စွမ်းဆောင်ရည်ကောင်းသည်/ ညံ့သည်ကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် တပ်အပ်မသိနိုင်သည့်အတွက် ဂရုတစိုက်ဝယ်ယူသင့်ပါသည်။ စတော့အိတ်ချိန်း တွင် အဓိကပါဝင်ကစားသူများမှာ အောက်ပါအဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ပါသည်-

- (က) စာရင်းတင်ကာရှယ်ယာထုတ်ရောင်းမည့်ကုမ္ပဏီများ။ စတော့ရှယ်ယာများကို စတော့အိတ်ချိန်း၌ စာရင်းတင်ကာ အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ရာခြင်းဖြင့် ကုမ္ပဏီမှ လိုအပ်သည့် အရင်းအနှီးများအတွက် ဘဏ်ချေးငွေတစ်ခုတည်းကိုသာ အားကိုးစရာ မလိုဘဲ ရှယ်ယာထုတ်ရောင်းခြင်းမှ ရရှိနိုင်ပြီး ထိုရရှိသည့်အရင်းအနှီးဖြင့် လုပ်ငန်း အမြောက်အမြား တိုးချဲ့နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။²⁶ ရှယ်ယာများထုတ်ဝေ ရောင်းချထားသည့် အများပိုင်ကုမ္ပဏီများသည် ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်းမှ သတ်မှတ်ထားသည့် စံချိန်စံညွှန်း (၁၇) ချက်နှင့် ပြည့်မီသည့်အချိန်တွင် စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီအဖြစ် လျှောက်ထားနိုင်ကာ ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်ကုမ္ပဏီများမှတစ်ဆင့် ရှယ်ယာများကို အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်နိုင်ကြပါသည်။²⁷ ရှယ်ယာထုတ်ဝေသူတို့၏တာဝန်မှာ မိမိကုမ္ပဏီ၏ စွမ်းဆောင်ရည်တက်အောင်၊ အကျိုးအမြတ်ကောင်းအောင်

²⁵ ထွန်းသက်ထွန်း၊ “အိတ်ချိန်းဈေးကွက်မှသည် စတော့အိတ်ချိန်းဆီသို့” မှကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ Accessed from: <https://tinyurl.com/shwjtur> (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၄-၇-၂၀၂၀)

²⁶ Rio World Gold Analysis, Myanmar Banking and Finance Magazine မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၇-၂-၂၀၂၀)

²⁷ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သတင်းနှင့် စာနယ်ဇင်းလုပ်ငန်း၊ “စတော့ဈေးကွက်သို့ဝင်ရောက်ရန် အခြေခံသိကောင်းစရာများ” မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ Accessed from: <https://www.moi.gov.mm/npe/?q=news/28/04/2016/id-40991> (အချက်အလက်ရရှိ သည့်ရက်စွဲ၊ ၂၆-၃-၂၀၂၀)

ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစွာ ထုတ်ပြန် ရန်ဖြစ်ပါသည်။ စတော့ဈေးကွက်တွင် ပါဝင်နိုင်မည့် ကုမ္ပဏီများ၏ စံသတ်မှတ်ချက် များမှ တစ်ခုမှာ အများပိုင်ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် ရှယ်ယာများကို အများပြည်သူသို့ လွတ်လပ်စွာ လွှဲပြောင်းရောင်းဝယ်မှုအတွက် ကန့်သတ်မှုမရှိစေရဟု ပါရှိသည်ဖြစ်ရာ ရှယ်ယာထုတ်ဝေသည့် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ရှယ်ယာရှင်များအား ချုပ်ကိုင်ရန် မလိုအပ်ပါ။

စတော့ဈေးကွက်အတွင်း ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားရာတွင် ကုမ္ပဏီက သတ်မှတ်ထားသော အများဆုံးဝယ်နိုင်သည့် အရေအတွက်၊ အနည်းဆုံးဝယ်ယူ နိုင်သည့် အရေအတွက်ကို စတော့ရောင်းဝယ်ရေး ကွန်ပျူတာစနစ်များက အလိုအလျောက် ထိန်းချုပ်သွားမည်ဖြစ်သဖြင့် လူတစ်ဦး၊ ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ အများဆုံးဝယ်ယူနိုင်ခွင့်သည်လည်း သတ်မှတ်ထားချက်ထက် ပိုနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ ထို့အတူ တစ်နေ့တာအတွင်း စတော့ဈေးနှုန်းများ အမြင့်ဆုံးတက်ခွင့်ပြုသည့် ဘောင် (Upper price limit) များ၊ အနိမ့်ဆုံး ကျခွင့်ရှိသည်ဘောင် (Lower price limit) များကိုလည်း စတော့ရောင်းချရေး စနစ်များက ထိန်းချုပ်သွားမည် ဖြစ်ပေရာ စတော့ဈေးနှုန်းများ တစ်ရက်အတွင်း အလွန်အကျွံကျဆင်းခြင်း၊ မြင့်တက်ခြင်းမှ ကာကွယ်ပေးသွားနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ စတော့ဈေးတက်ခြင်း၊ ကျခြင်းမှာ ကုမ္ပဏီ၏ အနာဂတ်အလားအလာနှင့် ရောင်းလိုအား၊ ဝယ်လိုအား အပေါ်တွင်သာ အဓိက မူတည်ပါသည်။²⁸

- (ခ) ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်ကုမ္ပဏီများ (Securities Company)။ ကုမ္ပဏီ များသည် စတော့အိတ်ချိန်းသို့ ဝင်ရောက်မည်ဆိုပါက ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ် များ လဲလှယ်ရောင်းဝယ်ရေးဥပဒေ(The Securities Exchange Law) အရ သတ်မှတ် ထားသည့် ‘စ’ ၁၇ ချက်ဖြင့် စစ်ဆေးအောင်မြင်ပြီးမှ ဝင်ရောက်ခွင့် ရှိပါသည်။ ယင်း အချက်များတွင် အများပိုင်ကုမ္ပဏီဖြစ်ရမည်၊ အစုရှယ်ယာဝင်ဦးရေ တစ်ရာအထက် ရှိရမည်၊ အနည်းဆုံး ၂နှစ်အတွင်း လုပ်ငန်းအမြတ်ရရှိရမည် စသည်တို့ပါဝင်သည်။

²⁸ ဖိုးသူတော်၊ “စတော့ဈေးကွက်တွင် ဈေးကစားမှုများ၏ အန္တရာယ်ကို သတိပြုရန်လို”，http://www.phothutaw.com/2014/05/blog-post_8031.html မှကောက်နုတ်ထားပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ ၊ ၂၇-၄-၂၀၂၀)

စည်းမျဉ်းထိန်းကျောင်းသူများ၏တာဝန်မှာ မူမမှန်သောရောင်းဝယ်မှုများ၊ ကောလာဟလသတင်း ထုတ်ပြန်မှုများ၊ အတွင်းလူတို့၏ ကြိုတင်သတင်းရမှုကို အခွင့်ကောင်းယူကာ ရောင်းဝယ်မှု (insider trading) များကို ထောက်လှမ်းရန်၊ ကောလာဟလထုတ်လွှင့်သူများ၊ အလံရှူးများ၏ရန်ကို ကာကွယ်ရန်၊ ပြင်ပ သတင်းအချက်အလက်များကို ထောက်လှမ်းရန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

- (ဂ) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမည့် ပြည်သူများ (Investers)။ ကုမ္ပဏီများက ရောင်းချသည့် စတော့ရှယ်ယာများကို ဝယ်ယူလိုသူများအနေဖြင့် ဦးစွာ ငွေချေး သက်သေခံလက်မှတ် ကုမ္ပဏီတစ်ခုတွင် ငွေစာရင်းဖွင့်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့နောက် စတော့အိတ်ချိန်းတွင် စာရင်းဝင်ထားသည့် ကုမ္ပဏီများ၏ ရှယ်ယာများကို မိမိငွေစာရင်းဖွင့်ထားသည့် ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ် ကုမ္ပဏီများမှတစ်ဆင့် ဝယ်ယူနိုင်ပါသည်။²⁹ ထို့အပြင် စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီများသည် စတော့အိတ်ချိန်း၏ စာရင်းဝင်စံသတ်မှတ်ချက် (Listing Criteria) များကို ပြည့်မီအောင် ဖြည့်ဆည်းထားကြရသည့် ကုမ္ပဏီများ ဖြစ်သည်ကို သိရှိနားလည်ထားသင့်ပါသည်။

စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီများ၏ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်များနှင့် အနာဂတ်အလားအလာ၊ လုပ်ငန်းအမျိုးအစား၊ စီမံခန့်ခွဲသူများ၏ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှုအတွေ့အကြုံ၊ ဘဏ္ဍာရေးရှင်းတမ်းများ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိ/မရှိ စသည့်အချက်အလက်များကို ကြိုတင်လေ့လာဆန်းစစ်မှု ပြုလုပ်ရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်ပါသည်။ ထို့အပြင် မိမိသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုမည့်သူ (Investor) သို့မဟုတ် အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်မည့်သူ (Trader) ဖြစ်သည်ကိုလည်း ကွဲပြားစွာ သိရှိထားပြီး အစုရှယ်ယာများကို ဝယ်ယူရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းဖြင့် ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေ (Risk) နည်းပါနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

စတော့အိတ်ချိန်းတွင် စာရင်းဝင်ခြင်း၏ အားသာချက်များ

၁၇။ ရှယ်ယာများကို စတော့အိတ်ချိန်းတွင် စာရင်းတင်ခြင်းအားဖြင့် အောက်ပါအကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိစေနိုင်ပါသည်-

- (က) ငွေဖြစ်လွယ်မှု (liquidity)၊

²⁹ ခင်မောင်မြင့်၊ ၂၀၁၆-ဒီဇင်ဘာလထုတ်၊ မော်ကွန်းမဂ္ဂဇင်း အမှတ်(၄၁)၊ <https://tinyurl.com/t9n5reb> မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၁၂-၁-၂၀၂၀)။

- (ခ) ရှယ်ယာများထုတ်ဝေခြင်းဖြင့် အရင်းအနှီးဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများ ရှာဖွေနိုင်ခြင်း (Raise Additional Funds)၊
- (ဂ) ရှယ်ယာများကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အရည်အချင်း ရှိသူများကို ပိုမိုဆွဲဆောင်လာနိုင်ခြင်း၊
- (ဃ) ဈေးကွက်တွင် ပိုမိုမြင်သာမှု (greater Visibility in the marketplace) ရှိခြင်း၊
- (င) စာရင်းတင်ထားသည့် ရှယ်ယာများကို ယင်းကုမ္ပဏီမှ ငွေကြေး (Currency) အဖြစ်အသုံးပြုနိုင်ခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။³⁰

၁၈။ ထို့အပြင် ရှယ်ယာထုတ်ဝေမည့် အများပိုင်ကုမ္ပဏီများသည် မိမိတို့ ထိန်းချုပ်ထားလိုသော (Controlling Ratio) ရှယ်ယာအရေအတွက် အချိုးအစားကို သတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာ- ကုမ္ပဏီတည်ထောင်သူ ဒါရိုက်တာအဖွဲ့မှ ၎င်းတို့ထုတ်ဝေထားသည့် ရှယ်ယာ၏ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း ကို မရောင်းချဘဲ ထိန်းချုပ်ရှယ်ယာများအဖြစ် ကိုင်ဆောင်ထားကာ ကျန် ၇၀ ရာခိုင်နှုန်း ကိုသာ အများပြည်သူသို့ ရောင်းချခြင်းကို ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ရောင်းချရာတွင်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ လိုသူများ၏ အများဆုံးဝယ်ယူနိုင်ခွင့်ကိုလည်း ကန့်သတ်ထားနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ-ကုမ္ပဏီဖြစ်လျှင် အများဆုံး ၅ ရာခိုင်နှုန်း ၊ တစ်ဦးချင်းရင်းနှီးလိုသူဖြစ်လျှင် အများဆုံး ၂ ရာခိုင်နှုန်း အစရှိသဖြင့် ဝယ်ယူနိုင်ခွင့် ကန့်သတ်နိုင်ပါသည်။ ဤသို့သတ်မှတ်ထားလိုက်ခြင်းဖြင့် မိမိတို့ တည်ထောင်သူ များ၏ ထိန်းချုပ်မှုကို မည်သူမျှ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။³¹

စတော့အိတ်ချိန်းတွင်စာရင်းဝင်ခြင်း၏ အားနည်းချက်များ

၁၉။ စတော့အိတ်ချိန်းတွင်စာရင်းဝင်ခြင်းအတွက် အားသာချက်များရှိသကဲ့သို့ အောက်ပါ အခက်အခဲများလည်း ရှိနိုင်ပါသည်-

- (က) စာရင်းတင်ရာတွင် ကုန်ကျသည့် အချိန်နှင့် ကုန်ကျစရိတ်များရှိခြင်း၊
- (ခ) ကုမ္ပဏီ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို ကန့်သတ်ထားသည့် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ဖြစ်စေမည့် စည်းမျဉ်းများရှိခြင်း၊

³⁰ Accessed from: <https://www.investopedia.com/articles/investing/082614/how-stock-market-works.asp#benefits-of-stock-exchange-listing> (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၆-၈-၂၀၂၀)

³¹ ဦးသူတော်၊ “စတော့ဈေးကွက်တွင် ဈေးကစားမှုများ၏ အန္တရာယ်ကို သတိပြုရန်လို”，http://www.phothutaw.com/2014/05/blog-post_8031.html မှကောက်နုတ်ထားပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၇-၄-၂၀၂၀)

(ဂ) ကုမ္ပဏီများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအများစု၏ ရေတိုအာရုံစူးစိုက်မှုကြောင့် corporate strategy ကို ရေရှည်ချဉ်းကပ်မည့်အစား ၎င်းတို့၏ သုံးလတစ်ကြိမ် ဝင်ငွေခန့်မှန်းချက်ကို ပြည့်မီစေရန် တွန်းအားပေးခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။³²

စတော့ရှယ်ယာအညွှန်းကိန်း

၂၀။ စတော့ရှယ်ယာအညွှန်းကိန်းဆိုသည်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများမှ စတော့ရှယ်ယာအုပ်စုတစ်စု၏ ဈေးကွက်စွမ်းဆောင်ရည် (Market Performance) ကို အချိန်နှင့်အမျှ ခြေရာခံနိုင်ရန်၊ စတော့ဈေးကွက်၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကိုဖော်ပြရန်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ အကျိုးအမြတ်များကို နှိုင်းယှဉ်ရာတွင် အသုံးပြုသည့် ကိန်းဂဏန်းဆိုင်ရာ အတိုင်းအတာတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိ စတော့ဈေးကွက်အညွှန်းကိန်းများသည် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံအလိုက် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံများအတွက် အရေးပါသောအညွှန်းကိန်းများဖြစ်ပါသည်။³³

၂၁။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် Myanmar Stock Price Index (MYANPIX)၊ အမေရိကန်တွင် DJIA (Dow Jones Industrial Average)၊ ဂျာမနီတွင် DAX (Deutscher Aktien Index³⁰) စသည့် အညွှန်းကိန်းများရှိပြီး ထိုအညွှန်းကိန်းများသည် နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးကို ထင်ဟပ်စေသည့် အညွှန်းကိန်းများဖြစ်ပါသည်။ အလားတူ နိုင်ငံတိုင်း၏ Stock Exchange များတွင် အညွှန်းကိန်းကိုယ်စီ ရှိကြပြီး ၎င်းတို့၏ ချိတ်ဆက်မှုမှတစ်ဆင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကို ပုံဖော်လျက်ရှိပါသည်။³⁴ စတော့အညွှန်းကိန်းမြင့်မားပါက စတော့နှင့် ငွေချေးစာချုပ်များ၏ ဈေးနှုန်းများ မြင့်တက်လာမည်ဖြစ်ပြီး အပြန်အလှန်အားဖြင့် စတော့နှင့် ငွေချေးစာချုပ်များ၏ ဈေးနှုန်းများ မြင့်မားလာပါက စတော့အညွှန်းကိန်းများလည်း မြင့်တက်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။³⁵

စတော့ဈေးကွက်၏ အရေးပါမှုနှင့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှု

၂၂။ ၁၉၇၀ ပြည့်လွန်နှစ်များမှစ၍ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများစွာသည် အဆင့်မြင့်ဘဏ္ဍာရေးဈေးကွက်များကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့ကြပါသည်။ အာဖရိကနိုင်ငံ (၉) နိုင်ငံ၏ လေ့လာမှုတစ်ခု (Agarwal ၂၀၀၁) တွင် စတော့အိတ်ချိန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် စီးပွားရေးရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုဖြစ်စေ

³² Accessed from: <https://www.investopedia.com/articles/investing/082614/how-stock-market-works.asp#benefits-of-stock-exchange-listing> (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၆-၈-၂၀၂၀)

³³ Dan Caplinger, 18.Jan.2020, What Is a Stock Market Index?, available from: <https://www.fool.com/knowledge-center/what-is-a-stock-index.aspx>. (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၆-၃-၂၀၂၀)

³⁴ Rio World Gold Analysis vlog မှကောက်နုတ်ထားပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၇-၁၂-၂၀၁၉)

³⁵ Stock Market Index: Meaning, Importance, NSE & BSE and more, <https://cleartax.in/s/stock-market-index#what> မှကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၇-၄-၂၀၂၀)

သည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့အပြင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံ ၂၁ နိုင်ငံ၏ လေ့လာမှုတစ်ခု (Mohtadi and Agarwal, 2007) တွင်လည်း စတော့အိတ်ချိန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို တိုးမြှင့်ပေးကြောင်း ပြသခဲ့သည့်အပြင် ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှု နှင့် ငွေဖြစ်လွယ်မှုကို တည်ငြိမ်စေသည်ဟုလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။³⁶

၂၃။ အချို့နိုင်ငံများတွင် လွတ်လပ်ရေးရပြီး နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း စတော့အိတ်ချိန်းတည် ထောင်ခဲ့ကြပါသည်။ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ ချမ်းသာကြွယ်ဝပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့်နိုင်ငံများကို လေ့လာကြည့်လျှင် အများစုသည် စတော့အိတ်ချိန်းရှိသည့် နိုင်ငံများဖြစ်သည်ကိုတွေ့ရပါသည်။³⁷ စက်မှုဖွံ့ဖြိုးသည့်နိုင်ငံများဖြစ်သည့် အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများနှင့် မြောက်အမေရိကနိုင်ငံများ တွင် စတော့အိတ်ချိန်းဈေးကွက်သည် လွန်စွာအရေးပါလှပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများစုသည် လည်း ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်များအတွင်းကပင် အဆင့်မြင့်ငွေကြေးဈေးကွက်ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင် ခဲ့ကြပြီးဖြစ်ပါသည်။³⁸

၂၄။ စတော့ဈေးကွက်သည် ကုမ္ပဏီများအတွက် လိုအပ်သည့် ကာလရှည် ငွေကြေးအရင်းအနှီး ကို ရရှိစေရန်၊ ပြည်သူလူထုအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအခွင့်အလမ်းသစ်များ ရရှိစေရန်၊ ကိုင်ဆောင် ထားသည့် စတော့ရှယ်ယာများအတွက် ငွေဖြစ်လွယ်မှု (liquidity) ဖြစ်စေသည့် ဈေးကွက်ကို ဖန်တီးပေးရန်၊ လွတ်လပ်ပွင့်လင်းမျှတသည့် ဈေးကွက်တစ်ခု ဖြစ်စေရန်အပြင် လူလတ်တန်းစား များ ပေါ်ပေါက်ရေးအတွက် မြေတောင်မြှောက်ပေးသော ဈေးကွက်တစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် တို့ဖြစ်ပါသည်။³⁹ စတော့ဈေးကွက်မှရရှိနိုင်သည့် အကျိုးကျေးဇူးများမှာ-

- (က) စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက်သည် ငွေကြေးကို တိုက်ရိုက်လွှဲပြောင်း/ ဖလှယ်နိုင်ခြင်း၊
- (ခ) ငွေကြေးကိရိယာများကို ရောင်းဝယ်ခြင်းဖြင့် ငွေကြေးဈေးကွက်ကို သွက်လက် လှုပ်ရှားစေသည့်အတွက် အရင်းအနှီးမရှိသူကို အရင်းအနှီးရှိအောင် လုပ်ပေးနိုင်ခြင်း၊
- (ဂ) လုပ်ငန်းများ ထပ်မံတိုးချဲ့လိုပါက ငွေရှာနိုင်ခြင်း၊
- (ဃ) အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းသစ်များရရှိနိုင်ခြင်း၊

³⁶Stock Exchanges in Developing Countries ၊ available from; <https://www.encyclopedia.com/social-sciences/applied-and-social-sciences-magazines/stock-exchanges-developing-countries> မှကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ ၊ ၂၆-၃-၂၀၂၀)

³⁷ နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် အရင်းအနှီးဈေးကွက်၏ အခန်းကဏ္ဍခေါင်းစဉ်ဖြင့် စီးပွားရေးစကားပိုင်းမှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ available from; <https://tinyurl.com/vy6aj6di> Wed, 10/03/2018 - 22:33 -- user3 (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၁၈-၃-၂၀၂၀)

³⁸ Guglielmo Maria Caporale, Peter G. A Howells, Alaa M. Soliman, Stock Market Development And Economic Growth: The Causal Linkage Accessed from: <https://tinyurl.com/y4q7gdqk> (အချက်အလက်ရရှိ သည့်ရက်စွဲ၊ ၂၈-၇-၂၀၂၀)

³⁹ ဖိုးသူတော်၊ “စတော့ဈေးကွက်တွင် ဈေးကစားမှုများ၏ အန္တရာယ်ကို သတိပြုရန်လို”， မှကောက်နုတ်ထားပါသည်။ Accessed from: http://www.Phothutaw.com/2014/05/blog-post_8031.html (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ ၊ ၂၇-၄-၂၀၂၀)

(င) ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို လျော့နည်းအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်း၊

(စ) အခွန်ဝင်ငွေများရရှိနိုင်ခြင်းနှင့်

(ဆ) နိုင်ငံ၏ GDP ကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းဖြင့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို အထောက်အကူပြုစေမည် ဖြစ်ပါသည်။⁴⁰

၂၅။ သို့ရာတွင် စတော့ဈေးကွက်သည် နိုင်ငံ၏ GDP ကို ကောင်းကျိုး/ဆိုးကျိုး (၂) မျိုးလုံးဖြင့် သက်ရောက်မှုရှိနိုင်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ စတော့ဈေးနှုန်းများ မြင့်မားနေသည့် အတက်ဈေးကွက် (Bull Market) တွင် ပြည်သူများ၏ အသုံးစရိတ်မြင့်မားလာကာ GDP တိုးတက်မှုကို ဦးတည်နေသကဲ့သို့ အကျဈေးကွက် (Bear Market) တွင်မူ အသုံးစရိတ်များ လျော့နည်းစေကာ GDP လျော့နည်းမှုကို ဦးတည်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။⁴¹

မြန်မာ့စတော့အိတ်ချိန်း စတင်ပေါ်ပေါက်လာခြင်း

၂၆။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၉၆ ခုနှစ်အတွင်း မှစတင်၍ ဂျပန်နိုင်ငံ Daiwa Securities ကုမ္ပဏီနှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်တို့ ပူးပေါင်းပြီး ဖက်စပ်ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ် ကုမ္ပဏီ (Myanmar Securities Exchange Centre) တည်ထောင်ခဲ့ကာ လုပ်ငန်းနှစ်ခုကြား ရှယ်ယာရောင်းဝယ်မှုများကို ခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။⁴² ထို့နောက် မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်၊ တိုကျိုစတော့အိတ်ချိန်းနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံ ဒိုင်ဝါသုတေသနအဖွဲ့ (Daiwa Institute of Research Ltd.) တို့ ပူးပေါင်းကာ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်း၌ စတော့ရှယ်ယာ အရောင်းအဝယ်စတင်ခဲ့ပါသည်။⁴³ အများနှင့်သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီများထဲမှ အရည်အချင်းပြည့်မီသည့် ကုမ္ပဏီအချို့ကို စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီအဖြစ် လက်ခံရောင်းဝယ်ပေးခဲ့ပါသည်။⁴⁴ ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်းတွင် နှစ်အလိုက် စာရင်းဝင်ရောက်ခဲ့သည့် ကုမ္ပဏီများမှာ-

(က) ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် - ပထမမြန်မာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီ (FMI)

- မြန်မာသီလဝါ (MTSH) နှင့်

⁴⁰ရန်ကုန်တိုင်းမ်၊ “စတော့ဈေးကွက်ရှင်သန်ခိုင်မာအောင် ဘာတွေပြင်သင့်လဲ”၊ မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ Accessed from: https://yangonmedia.com/business/969/?fbclid=IwAR2MfbvMzurXMqbAOeUth_KtiZPF71xK98EKfGfCTly6le-eKKL0_LE_IaA (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၄-၁၂-၂၀၁၉)

⁴¹ Mary Hall, How the Stock Market Affects GDP, Accessed from: <https://www.investopedia.com/ask/answers/033015/how-does-stock-market-affect-gross-domestic-product-gdp.asp> (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၅-၈-၂၀၂၀)

⁴²Nick J. Freeman၊ YUSOF ISHAK Institute၊ Perspective၊ Issue 2017၊ No.13၊ Associate Fellow at ISEAS-Yusof Ishak Institute၊ https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/ISEAS_Perspective_2017_13.pdf မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၀-၁-၂၀၂၀)

⁴³စတော့ဈေးကွက်ရှင်သန်ခိုင်မာအောင် ဘာတွေပြင်သင့်လဲ ၊ https://yangonmedia.com/business/969/?fbclid=IwAR2MfbvMzurXMqbAOeUth_KtiZPF71xK98EKfGfCTly6le-eKKL0_LE_IaA မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၀-၁-၂၀၂၀)

⁴⁴ထွန်းသက်ထွန်း၊ “SME& MSMEs”，အငယ်စား၊ အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ စီးပွားရေးစာစောင်မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၇-၂-၂၀၂၀)

- မြန်မာနိုင်ငံသားများဘဏ် (MCB)

(ခ) ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် - ပထမပုဂ္ဂလိကဘဏ် (First Private Bank Ltd-FPB)

(ဂ) ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် - တယ်လီကွန်း (TMH)

(ဃ) ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် - Ever Flow River Group Public Co.,Ltd.-EFR တို့ဖြစ်ပါသည်။⁴⁵

ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်း၌ ရှယ်ယာအရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ခြင်း

၂၇။ ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်း၏ လက်ရှိရောင်းဝယ်မှုစနစ်တစ်ခုလုံးသည် စနစ်ကျနသည့် ICT နည်းစနစ်များဖြင့် ဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်ပြီး ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်ကြီးကြပ်ရေးကော်မရှင် (Securities Exchange Commission-SEC) ၏ အနီးကပ်ကြီးကြပ်မှုဖြင့် ဈေးကွက်ကို စနစ်တကျ ထိန်းကျောင်းလျက်ရှိပါသည်။⁴⁶ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ၊ ဒီဇင်ဘာလကုန်တွင် Online မှတစ်ဆင့် ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်ရောင်းဝယ်ခြင်းကို စတင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ Online မှတစ်ဆင့် အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ရာတွင် ရှယ်ယာအရောင်းအဝယ်စာရင်း ဖွင့်လှစ်ထားသူဖြစ်စေ၊ မဖွင့်လှစ်ထားသူဖြစ်စေ Online ရောင်းဝယ်မှုစည်းမျဉ်းများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သဘောတူညီချက်စာချုပ်များ ချုပ်ဆိုပြီးမှသာ ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်ကုမ္ပဏီနှင့် Internet မှချိတ်ဆက်၍ အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။⁴⁷

၂၈။ စတော့ရှယ်ယာများ ရောင်းဝယ်ရာတွင် အရောင်းအဝယ်ဖြစ်မှုများကို အောက်ပါအတိုင်း ခွဲခြားထားပါသည် -

(က) အမြောက်အမြားအရောင်းအဝယ်ဖြစ်မှု (Block Trading)။ ၎င်းသည် စတော့ရှယ်ယာနှင့် ငွေချေးစာချုပ်များကို နှစ်ဦးနှစ်ဖက် သဘောတူသည့် ဈေးနှုန်းဖြင့် လေလံဈေးကွက်ကို ထိခိုက်မှုမရှိစေဘဲ အရေအတွက်ပမာဏများစွာ ရောင်းချခြင်း၊ ဝယ်ယူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် Block Trade တွင် အနည်းဆုံး

⁴⁵ ခင်မောင်မြင့်၊ ၂၀၁၆-ဒီဇင်ဘာလထုတ်၊ မော်ကွန်းမဂ္ဂဇင်း အမှတ်(၄၁) ၊ <https://tinyurl.com/u5kj7mf> မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက် ရရှိသည့်ရက်စွဲ ၊ ၂၃-၃-၂၀၂၀)

⁴⁶ ပန်းဆု၊ စတော့ဈေးကွက်တွင် အွန်လိုင်းအသုံးပြု ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ် ဝယ်ယူခြင်းများ နည်းပါးနေသေး။ <https://tinyurl.com/w7advvq> မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၄-၈-၂၀၂၀)

⁴⁷ ပန်းဆု၊ စတော့ဈေးကွက်တွင် အွန်လိုင်းအသုံးပြု ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ် ဝယ်ယူခြင်းများ နည်းပါးနေသေး။ <https://tinyurl.com/w7advvq> မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၄-၈-၂၀၂၀)

ရှယ်ယာအရေအတွက် ၁၀၀၀၀ ခန့် ပါဝင်သော်လည်း လက်တွေ့တွင် ရှယ်ယာ ပမာဏ ၁၀၀၀၀ ထက် ပိုမိုများပြားလေ့ရှိပါသည်။⁴⁸

- (ခ) စဉ်ဆက်မပြတ်အရောင်းအဝယ်ဖြစ်မှု (Continuous Trading)။ ၎င်းသည်လည်း စတော့ရှယ်ယာနှင့် ငွေချေးစာချုပ်များကို ရောင်းဝယ်မှုပြုသည့် နည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ Continuous Trading တွင် အရောင်းအဝယ်အော်ဒါများကို ပုံမှန် အရောင်းအဝယ်ချိန်အတွင်း လက်ခံရရှိသည်နှင့် ချက်ချင်းဆောင်ရွက်ပေးရပါသည်။⁴⁹

ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်း၏ အရောင်းအဝယ်ဖြစ်မှုအခြေအနေ

၂၉။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်း၌ စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီသုံးခုသာရှိခဲ့သော်လည်း ကုန်သွယ်မှုတန်ဖိုး မြန်မာကျပ်ငွေ ၇၃ ဘီလီယံနီးပါးရှိခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင်မူ စာရင်းဝင် ကုမ္ပဏီလေးခုအထိရှိလာပြီး စတော့ဈေးကွက်အတွင်း သာမန်အနည်းစု ရှယ်ယာအရောင်း အဝယ်ဖြစ်ပေါ်မှုထက် အမြောက်အမြားအရောင်းအဝယ်ဖြစ်ပေါ်သည့် ရှယ်ယာအရေအတွက် ပိုများလာကာ စုစုပေါင်းကုန်သွယ်မှုတန်ဖိုး မြန်မာကျပ်ငွေ ၂၉ ဘီလီယံသို့ ကျဆင်းခဲ့ပါ သည်။ ထို့အပြင်၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီ ငါးခုအထိ ထပ်မံတိုးတက်လာသော်လည်း ကုန်သွယ်မှုတန်ဖိုး မြန်မာကျပ်ငွေ ၁၄ ဘီလီယံအထိ ဆက်လက်ကျဆင်းသွားကာ ၂၀၁၉ ခုနှစ် တွင် ကုန်သွယ်မှုတန်ဖိုး မြန်မာကျပ်ငွေ ၂၂ ဘီလီယံသို့ အနည်းငယ် ပြန်လည်မြင့်တက်လာခဲ့ ပါသည်။⁵⁰

၃၀။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီအသစ် ထပ်မံဝင်ရောက်လာသော်လည်း Covid - 19 ကပ်ရောဂါကြောင့် စတော့ရှယ်ယာရောင်းချမှုကို မေလ ၂၈ ရက် နေ့မှသာ စတင်ခဲ့ရပါသည်။ ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်း၌ လုပ်ငန်းနယ်ပယ် မစုံလင်သေးသော်လည်း စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီ တိုးလာ ခြင်းသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်မည့် ပြည်သူများအတွက် မိမိကြိုက်နှစ်သက်ရာ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်မှ ကုမ္ပဏီများကို ရွေးချယ်၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်း (Investment Opportunity) ရရှိ

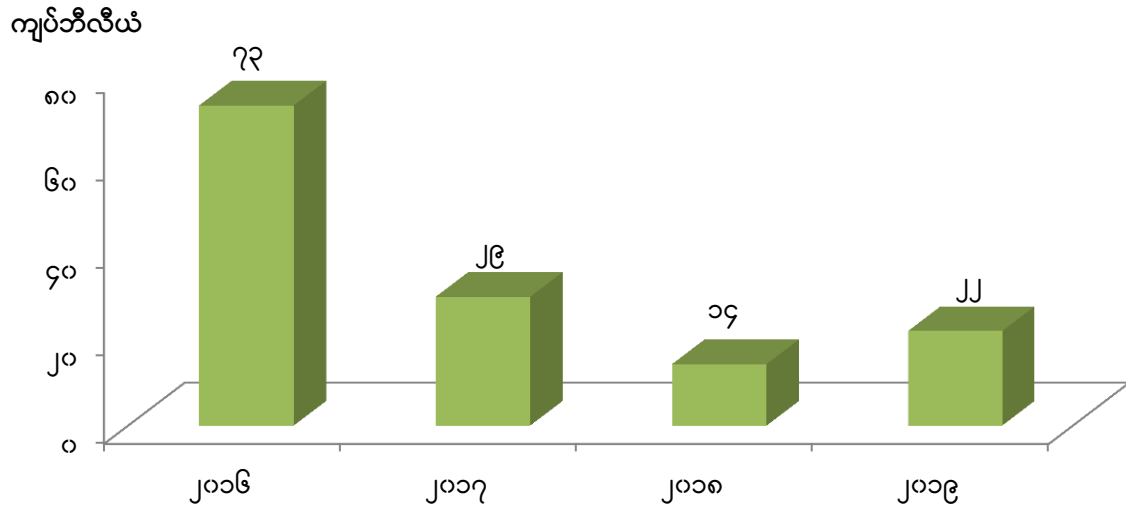
⁴⁸ James Chen ၊ Block Trade, 1.Jan.2019, available from; <https://www.investopedia.com/terms/b/blocktrade.asp> မှကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၃၀-၃-၂၀၂၀)

⁴⁹ James Chen၊ Continuous Trading၊ <https://tinyurl.com/y9c9zenb> မှကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ - ၃၀-၃-၂၀၂၀)

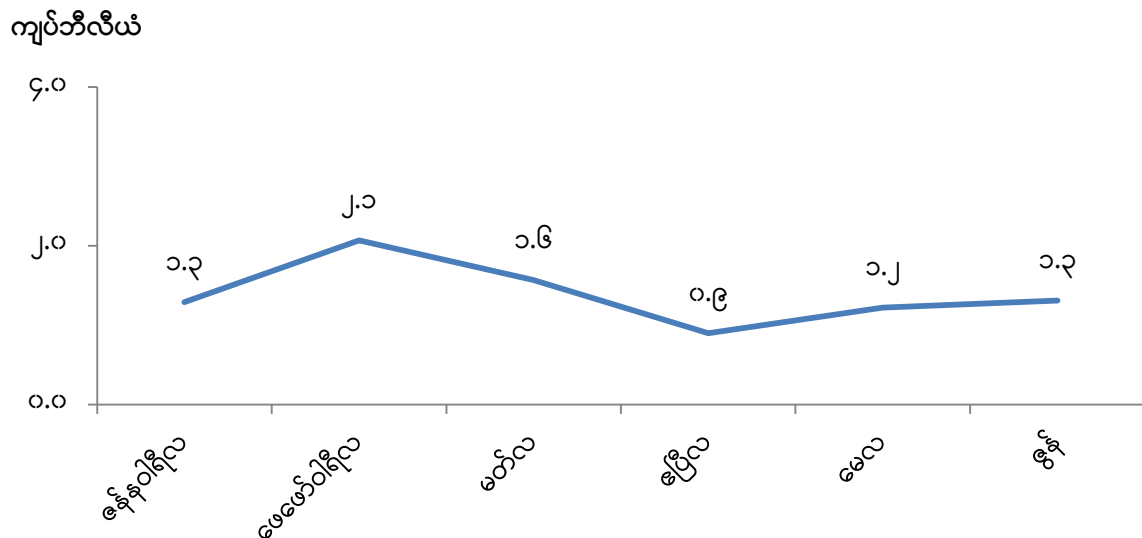
⁵⁰ ထင်လင်းအောင်၊ ၂၀၁၉ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၇ ရက်နေ့ထုတ် မြန်မာတိုင်းမ်အပတ်စဉ်သတင်းစာမှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ Accessed from: <https://myanmar.mmtimes.com/news/119596.html> မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၆-၃-၂၀၂၀)

လာမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းနှင့်ဆက်နွှယ်နေသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ အသစ်များလည်း ထပ်မံတိုးပွားလာမည် ဖြစ်ပါသည်။⁵¹

၂၀၁၆ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အထိ စတော့အိတ်ချိန်း၌
အရောင်းအဝယ်ဖြစ်သည့် စုစုပေါင်းရှယ်ယာတန်ဖိုး

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ဇန်နဝါရီလမှ ဇွန်လအထိ စတော့အိတ်ချိန်း၌
အရောင်းအဝယ်ဖြစ်သည့် စုစုပေါင်းရှယ်ယာတန်ဖိုး

Sources: Yangon Stock Exchange

မှတ်ချက် - အမြောက်အမြားအရောင်းအဝယ်ဖြစ်ပေါ်မှု (Block Trading) ပါဝင်ပါသည်။

⁵¹ ၂၀၂၀ပြည့်နှစ်၊ မတ်လ ၁၅ ရက်နေ့ထုတ် ကြေးမုံသတင်းစာ မှ ကောက်နုတ်ထားပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ ၊ ၁၅-၃-၂၀၂၀)

ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်း စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီများ၏ လုပ်ငန်းအမျိုးအစားအခြေပြဇယား

စဉ်	ကုမ္ပဏီအမည်	လုပ်ငန်းအမျိုးအစား	ထုတ်ဝေထားသည့် အစုရှယ်ယာ	ဈေးကွက်တန်ဖိုး (ကျပ်သန်းပေါင်)
၁။	ပထမမြန်မာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီ (FMI)	ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ဘဏ်လုပ်ငန်း၊ ကျန်းမာရေး (Real Estate, Banking, Health)	၂၇,၁၁၂,၇၄၇	၃၁၁,၇၉၇
၂။	မြန်မာသီလဝါ(MTSH)	အိမ်ရာဖော်ထုတ်ရေး (Real Estate Development)	၃၈,၉၂၉,၁၅၀	၁၅၃,၇၇၀
၃။	မြန်မာနိုင်ငံသားများဘဏ် (MCB)	ဘဏ်လုပ်ငန်း (Banking)	၁၀,၄၀၀,၉၈၆	၈၅,၂၈၈
၄။	ပထမပုဂ္ဂလိကဘဏ်(FPB)	ဘဏ်လုပ်ငန်း (Banking)	၂,၄၇၂,၀၅၃	၅၆,၈၅၇
၅။	တယ်လီကွန်း(TMH)	ဆက်သွယ်ရေး (Telecom)	၁၂,၈၂၃,၂၂၄	၃၇,၁၈၇
၆။	Ever Flow River Group Public Co.,Ltd. (EFR)	ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေး (Logistics and Supply Chain)	၁၉,၉၇၇,၂၂၂	-

Soruce: ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ မတ်လထုတ်၊ ကြေးမုံသတင်းစာ

မြန်မာ့စတော့ရှယ်ယာအညွှန်းကိန်း (Myanmar Stock Prices Index-MYANPIX)

၃၁။ စတော့အိတ်ချိန်း စတင်တည်ထောင်စ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် စတော့အညွှန်းကိန်းများ မြင့်မားလျက် ရှိနေခဲ့သော်လည်း ၂၀၁၇/ ၂၀၁၈ ခုနှစ်များတွင် တဖြည်းဖြည်းပြန်လည် ကျဆင်းလာကာ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ မေလတွင် မြန်မာ့စတော့အညွှန်းကိန်းများ တစ်ဖန်ပြန်လည်၍ မြင့်မား (Bottomed out or Recover) လာပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဧပြီလတွင် ရန်ကုန်စတော့ အိတ်ချိန်း၏ စတော့အညွှန်းကိန်း မှာ ၃၆၆ သာ ရှိခဲ့သော်လည်း စက်တင်ဘာလတွင် ၅၀၅ သို့ မြင့်တက်ကာ ရာခိုင်နှုန်းအနေဖြင့် ၃၇ ရာခိုင်နှုန်း အထိမြင့်တက်လာခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့မြင့်မားလာရ သည့် အကြောင်းအရင်းများမှာ နိုင်ငံခြားသားများ ပါဝင်ခွင့်ပြုမည့်သတင်းများနှင့် ပြည်သူများ

အနေဖြင့် စတော့အိတ်ချိန်းရှိ ကုမ္ပဏီများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို ပိုမိုခြေရာခံနိုင်လာခြင်း တို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။⁵²

၃၂။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလကုန်တွင် စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့သော COVID-19 ဂယက်ကြောင့် ကမ္ဘာ့စတော့အိတ်ချိန်းများမှ စတော့အညွှန်းကိန်းများ၊ စတော့ဈေးနှုန်းများ ကျဆင်းလာသကဲ့သို့ ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်းတွင်လည်း စတော့အညွှန်းကိန်းများ ကျဆင်းခဲ့သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ မတ်လဆန်းပိုင်းမှစတင်ကာ မြန်မာစတော့အညွှန်းကိန်း MYANPIX သည် ၄၈၀ ပွိုင့် မှ ၄၂၀ ပွိုင့်အထိ ထိုးဆင်းခဲ့ပြီး တစ်လအတွင်း ၁၂ ရာခိုင်နှုန်း ကျဆင်းခဲ့သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သို့သော် စတော့ရောင်းအားမှာမူ သိသိသာသာ ကျဆင်းသွားခြင်း မရှိသေးကြောင်း စတော့အိတ်ချိန်းမှ အကြီးတန်းမန်နေဂျာ ဦးသက်ထွန်းဦးက ပြောကြားခဲ့ပါသည်။⁵³

မြန်မာစတော့ဈေးကွက်၌ နိုင်ငံခြားသားပါဝင်လာခြင်း

၃၃။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံခြားသားများ လာရောက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် ဆွဲဆောင်နေသည့် အဓိက အကြောင်းအရင်းများမှာ-

- (က) အာဆီယံ (Regional) တွင် ဂျီဒီပီတိုးတက်မှုနှုန်း အမြင့်ဆုံးနိုင်ငံများတွင် ပါဝင်နေခြင်း၊
- (ခ) စီးပွားရေးအလားအလာကောင်းများရှိခြင်း၊
- (ဂ) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများချဲ့ထွင်နိုင်ခြင်း (Many room to expand) တို့ကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။⁵⁴

၃၄။ ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်း၌ နိုင်ငံခြားသားများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုကြောင်းကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်လုပ်ငန်း ကြီးကြပ်ရေးကော်မရှင် (Securities Exchange Commission - SEC) က ကြေညာခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ ကုမ္ပဏီများဥပဒေအရ နိုင်ငံခြားသားပါဝင်မှုကို ၃၅ ရာခိုင်နှုန်း ခွင့်ပြုထားပြီးဖြစ်ပါသည်။⁵⁵ နိုင်ငံခြားသားများ ရှယ်ယာ ဝယ်ယူခွင့် ရရှိပြီးသော်လည်း စတော့အိတ်ချိန်းတွင် ရှယ်ယာရောင်းချမည့် ကုမ္ပဏီအရေအတွက် များပြားလာရေးမှာ လိုအပ်ချက်တစ်ခုအဖြစ် ရှိနေဆဲဖြစ်သည်ဟု အရင်းအနှီးဈေးကွက်ပညာရှင် ဒေါက်တာအောင်သူရက ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

⁵² Yangon Stock Exchange Facebook Page မှကောက်နုတ်ထားပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၁၂-၁၁-၂၀၁၉)

⁵³ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ <https://www.moi.gov.mm/?q=node/35430> မှ ကောက်နုတ်ထားပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၈.၃.၂၀၂၀)

⁵⁴ ဦးသက်ထွန်းဦး၊ အကြီးတန်းမန်နေဂျာ၊ ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်း၊ Foreign Participation in Myanmar Stock Market Part (2) & (3) မှကောက်နုတ်ထားပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့် ရက်စွဲ၊ ၆-၈-၂၀၂၀)

⁵⁵ စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်ကြီးကြပ်ရေးကော်မရှင်၊ <https://bandapost.org/07/2019/6545/> မှကောက်နုတ်ထားပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၁၂-၇-၂၀၁၉)

အာရှနိုင်ငံအချို့၏ စတော့ဈေးကွက်၌ နိုင်ငံခြားသားပါဝင်ခွင့်ပြုခြင်း

၃၅။ ဟိုချီမင်းစတော့အိတ်ချိန်းကို ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ယခုအခါ စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီပေါင်း ၃၉၆ ခု ရှိပြီဖြစ်ပါသည်။ စတော့အိတ်ချိန်းဖွင့်လှစ်ချိန်တွင် နိုင်ငံခြားသား ပါဝင်မှုကို ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းသာ ခွင့်ပြုခဲ့သော်လည်း ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းသို့ တိုးမြှင့်ခွင့် ပြုခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင်၂၀၀၅ ခုနှစ် တွင် ၄၉ ရာခိုင်နှုန်းသို့ ထပ်မံတိုးမြှင့်ခွင့်ပြုခဲ့ကာ ယခုအခါ အရေးကြီးသည့် စီးပွားရေးကဏ္ဍအချို့မှလွဲ၍ ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်း ခွင့်ပြုပေးခဲ့ပါသည်။

၃၆။ ထိုင်းစတော့အိတ်ချိန်းကို ၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင် စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြီး စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီပေါင်း ၇၈၄ ခုရှိပါသည်။ ကန့်သတ်ထားသည့် ကဏ္ဍအချို့မှလွဲ၍ စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီအများစုကို နိုင်ငံခြားသားပါဝင်မှု ၄၉ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ခွင့်ပြုပေးခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ဘဏ်လုပ်ငန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ပါဝင်ခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုင်းစတော့ဈေးကွက်သည် သိသာထင်ရှားသည့် တိုးတက်မှုများကို ရရှိခဲ့ပါသည်။ မည်သို့ပင် ဆိုစေကာမူ စတော့ဈေးကွက်သို့ နိုင်ငံခြားသားများ ပါဝင်ခွင့်ပြုသော်လည်း သတ်မှတ်ထားသည့် ရာခိုင်နှုန်းပြည့်မီအောင် မည်သည့်နိုင်ငံခြားသားကမျှ ဝယ်ယူခြင်းမပြုသည်ကိုလည်း သတိပြုရမည် ဖြစ်ပါသည်။

၃၇။ အချို့စတော့အိတ်ချိန်းများတွင် နိုင်ငံခြားသားများကို ရာနှုန်းပြည့် ပါဝင်ခွင့်ပြုထားပြီး အချို့တွင် အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ခွင့်ပြုထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့အပြင် အချို့နိုင်ငံများတွင် အရေးကြီးကဏ္ဍနှင့် သာမန်ကဏ္ဍဟူ၍ ခွဲခြားကာ နိုင်ငံခြားသားပါဝင်မှုကို ခွင့်ပြုထားခြင်းများ လည်းရှိပါသည်။ အာရှဒေသအပါအဝင် အာဆီယံစတော့အိတ်ချိန်းအားလုံးတွင် နိုင်ငံခြားသားများ ပါဝင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ခွင့်ပြုထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသို့ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝင်ရောက်ရာတွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (Foreign Direct Investment) ဖြင့် ဝင်ရောက်ခြင်းရှိသကဲ့သို့ ရှယ်ယာဈေးကွက်သို့ တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအနေနှင့် ဝင်ရောက်ခြင်း များလည်း ရှိပါသည်။ ဤနှစ်မျိုးစလုံးသည် နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အရေးကြီးပုံချင်း တူညီပါသည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရများနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူ (Policy-Maker) များ သည် FDI နှင့် ရှယ်ယာဈေးကွက် (Equity Market) ကို ညီတူညီမျှအားပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။⁵⁶

⁵⁶ ထွန်းသက်ထွန်း၊ စတော့ဈေးကွက်နှင့် နိုင်ငံခြားသားပါဝင်မှု၊ Accessed from: <http://mediaone.com.mm/49448> မှ ကောက်နုတ်ထားပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ ၂၁-၄-၂၀၂၀)

၃၈။ စတော့ဈေးကွက်သို့ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝင်ရောက်ခွင့်ပြုခြင်းဖြင့် ပြည်တွင်းဈေးကွက် အတွင်း အဓိကကျသည့် အချက်(၄)ချက်ကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ-

(က) ရင်းနှီးငွေစီးဆင်းမှု ပိုမိုကောင်းမွန်စေခြင်း။ ရင်းနှီးငွေစီးဆင်းမှု ပိုမိုကောင်းမွန်စေခြင်းတွင် စတော့အိတ်ချိန်းတစ်ခု၏ အဓိကလုပ်ငန်းစဉ်မှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ တိုးချဲ့ရန်အတွက် သမားရိုးကျဘဏ်ချေးငွေရယူခြင်းမှ ကာလရှည်ရင်းနှီးငွေ ရယူခြင်းသည့် လမ်းကြောင်းကို ကူးပြောင်းပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စတော့အိတ်ချိန်းပေါ်ထွန်းစ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ကာလရှည်ငွေကြေး အရင်းအနှီးများစွာ လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်တွင်းစတော့ဈေးကွက်ထဲသို့ စီးဝင်လာမည့် ပြည်ပငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများ (Foreign fund) များ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် လွန်စွာအရေးကြီးပါသည်။

(ခ) ကာလရှည်နှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုဖြစ်စေခြင်း။ စတော့အိတ်ချိန်းများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် ငွေဖြစ်လွယ်စေရန် ဆောင်ရွက်ပေးပြီး ရှယ်ယာအရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်သူများအတွက် လက်ရှိပေါက်ဈေးနှင့် လွယ်ကူစွာ ရောင်းချနိုင်ရန်/ဝယ်ယူနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား အကျိုးအမြတ်ကောင်းသည့် စတော့များကို ဝယ်ယူကာ ကာလရှည်/ကာလတို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်ရေးအတွက် ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။ သို့သော်လည်း စည်းမျဉ်းထိန်းကျောင်းသူများ၊ စတော့ထုတ်ဝေသည့် ကုမ္ပဏီများ အနေနှင့် ကာလတို ဈေးကစားခြင်းထက် စတော့ဈေးနှုန်း ပိုမိုတည်ငြိမ်မှုရှိသည့် ကာလရှည်ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုမျိုးကို ပိုမိုကြိုက်နှစ်သက်လေ့ရှိပါသည်။ အများအားဖြင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ကာလရှည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဦးစားပေးသည့် အတွက် ၎င်းတို့ ဝင်ရောက်လာခြင်းသည် ပြည်တွင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု (Sustainable Development) ကို အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေပါသည်။

(ဂ) ကောင်းမွန်သည့်ကော်ပိုရိတ်စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ကိုဖြစ်စေခြင်း။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမပြုလုပ်မီ ၎င်းတို့ ဝင်ရောက်ရန်ရည်ရွယ်သည့် ကုမ္ပဏီ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ကော်ပိုရိတ်စီမံခန့်ခွဲမှု မည်မျှကောင်းမွန်သည်ကို အဓိက

ကြည့်လေ့ရှိပါသည်။ အဆိုပါအချက်များကောင်းမှသာ အခြားသောအချက်အလက်များကို ဆက်လက်ကြည့်ရှုပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် ဆုံးဖြတ်လေ့ရှိပါသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆွဲဆောင်လိုသည့် ကုမ္ပဏီများအနေနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ကောင်းမွန်သည့် ကော်ပိုရိတ်စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ကို တည်ဆောက်ထားမည်ဆိုပါက ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို အလွယ်တကူ ဆွဲဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

- (ဃ) **ဈေးကွက်ဖွံ့ဖြိုးရေးကို ပိုမိုအထောက်အကူဖြစ်စေခြင်း။** တစ်ဦးချင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေနှင့် ကုမ္ပဏီများ၏ သတင်းအချက်အလက်များကို စိစစ်ရန်၊ ဆန်းစစ်ရန် ခက်ခဲပါသည်။ သို့အတွက် စတော့များဝယ်ယူရင်းနှီးရာတွင် သတင်းအချက်အလက်ကို ပြည့်စုံစွာ၊ ထောင့်စေ့စွာမကြည့်ဘဲ ဆောင်ရွက်ကြရသည်။ သို့သော် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေနှင့်မူ သတင်းအချက်အလက်ကို အပြည့်အဝအခြေခံပြီး အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်ကြသည့်အတွက် ၎င်းတို့ဝယ်ယူရင်းနှီးသည့် ကုမ္ပဏီသည် ပြည်တွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် အချက်ပြမှု (Signal) တစ်ခုဖြစ်စေပြီး ယင်းစတော့များကို ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အလွယ်တကူ လိုက်ပါဝယ်ယူမည်ဆိုပါက ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် အကျိုးရှိစေမည်ဖြစ်ပြီး ဈေးကွက် ပိုမိုသွက်လက်လာကာစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုကို ပိုမိုအထောက်အကူဖြစ်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။⁵⁷

အာရှနိုင်ငံအချို့၏ဆောင်ရွက်ချက်များ

၃၉။ စတော့အိတ်ချိန်းကဏ္ဍ အောင်မြင်ရေးအတွက် အာရှနိုင်ငံများဖြစ်ကြသည့် ထိုင်း၊ ကိုရီးယားနှင့် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံအစိုးရတို့၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ဖော်ပြပါမည်။ ထိုင်းနိုင်ငံအစိုးရအနေဖြင့် ထိုင်းစတော့ဈေးကွက် အောင်မြင်စေရေးအတွက် စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီများကို ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်များမှစတင်ကာ အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်များ ပေးခဲ့ပါသည်။ ယင်းသို့ သက်သာခွင့်များပေးခြင်းဖြင့် ထိုင်းစတော့အိတ်ချိန်း စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီများ ပိုမိုများပြားလာကာ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် စတော့ဈေးကွက်မှတစ်ဆင့် ရှယ်ယာများ စတင်ထုတ်ဝေရောင်းချသည့်အဆင့် (Initial Public Offering-IPO) များ ပိုမိုပြုလုပ်လာကြသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

⁵⁷ဦးသက်ထွန်းဦး၊ အကြီးတန်းမန်နေဂျာ၊ ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်း၊ Foreign Participation in Myanmar Stock Market မှကောက်နုတ်ထားပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့် ရက်စွဲ ၊ ၆-၈-၂၀၂၀)

၄၀။ ထိုင်းစတော့အိတ်ချိန်း (Stock Exchange in Thailand) တွင် စာရင်းဝင်မည့် ကုမ္ပဏီများ အတွက် ကော်ပိုရိတ်အခွန်နှုန်း ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း (ယခင် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း) သို့လည်းကောင်း၊ MAI (Market for Alternative Investment) ဈေးကွက်တွင် အခွန်နှုန်း ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း (ယခင် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း)သို့လည်းကောင်း သက်သာခွင့်များကို ၅ နှစ်ဆက်တိုက်ပေးခဲ့ပြီး ယင်းဖြေလျှော့မှု အစီအစဉ်ကို ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ရပ်နားခဲ့ကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ယခုကဲ့သို့ ထိုင်းစတော့အိတ်ချိန်း အောင်မြင်မှုရရှိသွားချိန်တွင်မူ ကုမ္ပဏီများ စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီနှင့် သာမန်ကုမ္ပဏီများအားလုံး တပြေးညီ ကော်ပိုရိတ်ခွန် ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း ပေးဆောင်ရပြီး ခွဲခြားမှုမရှိတော့ကြောင်း တွေ့မြင်ရပါသည်။

၄၁။ ကိုရီးယားနိုင်ငံအစိုးရသည် အရင်းအနှီးဈေးကွက်တိုးတက်ရေးအတွက် ဈေးကွက်အတွင်း နိုင်ငံခြားသားများပါဝင်ရောင်းဝယ်မှုကို တဖြည်းဖြည်းဖြေလျှော့ပေးခြင်း၊ ဈေးကွက်တွင် ကောက်ခံ နေသည့် ကော်မရှင်ခများကို လွတ်လပ်စွာကောက်ခံခွင့်ပေးခြင်း၊ နိုင်ငံခြားချေးငွေသက်သေခံ လက်မှတ်ကုမ္ပဏီများအား ဝင်ရောက်ရောင်းဝယ်ခွင့်ပေးခြင်းစသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၇၂ ခုနှစ်တွင် Public Corporation Inducement Act ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး ယင်းဥပဒေအရ စတော့အိတ်ချိန်းသို့ စာရင်းဝင်မည့် ကုမ္ပဏီများကို အခွန်သက်သာခွင့်များပေးသကဲ့သို့ ဈေးကွက် အတွင်း ပါဝင်ရန်ငြင်းဆိုသည့် ကုမ္ပဏီများကို အခွန်ပိုမိုစည်းကြပ်သည့်စနစ်ကို ကျင့်သုံးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဆက်လက်၍ ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေစီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ကာ ပြည်ထောင်စု ပင်စင်ရန်ပုံငွေများနှင့် အခြားသောပင်စင်ရန်ပုံငွေအဖွဲ့အား စတော့ဈေးကွက်တွင် ဝင်ရောက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခွင့်ပေးခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

၄၂။ ကမ္ဘောဒီးယားအစိုးရသည် စတော့ဈေးကွက်အတွင်း စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီများ ပိုမိုများပြား လာစေရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ဈေးကွက်ကို ပိုမိုယုံကြည်မှု ရရှိလာစေရေးအတွက် ၂၀၁၉ ခုနှစ် တွင် စတော့အိတ်ချိန်းစာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီများအား အခွန်သက်သာခွင့်သုံးနှစ်ကိုပေးကာ ဆွဲဆောင် မှုပြုခဲ့ပါသည်။ ကမ္ဘောဒီးယားစတော့အိတ်ချိန်းတွင် ယခုအချိန်ထိ စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီ ပေါင်းငါးခု ရှိပြီး လွန်ခဲ့သည့် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလမှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလအထိ စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီ (၅)ခု၏ စုစုပေါင်းဈေးကွက်တန်ဖိုးမှာ ၈၆.၂ ရာခိုင်နှုန်း မြင့်တက်ခဲ့ပြီး ပျမ်းမျှအားဖြင့် ကမ္ဘောဒီးယား စတော့အိတ်ချိန်း၏ ရှယ်ယာဈေးမှာ ၆၆ ရာခိုင်နှုန်း မြင့်တက်လာခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ စတော့ဈေးနှုန်းမြင့်တက်လာခြင်းမှာ စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီများ၏ ဝင်ငွေမြင့်တက်လာမှုနှင့် အမြတ်ဝေစုပိုမိုပေးဝေခြင်း၊ အစိုးရက စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီများအား အကာအကွယ်ပေးခြင်း

တို့ကြောင့်ဖြစ်ပြီး ယင်းသို့တန်ဖိုးမြင့်တက်လာမှုကြောင့် ကုမ္ပဏီ၏အဆင့်အတန်း မြင့်တက်လာပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့၏ ယုံကြည်မှု ပိုမိုရရှိစေခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံအချို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေမှု

၄၃။ မြန်မာနိုင်ငံအရင်းအနှီးဈေးကွက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်ရည်ရွယ်၍ နည်းပညာအကူအညီ များရယူရန် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းအချို့နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်တို့အကြား လက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့သည့် နားလည်မှုစာချွန်လွှာများအရ ဂျပန်နိုင်ငံမှ Japan Exchange Group (JPX)၊ Daiwa Institute of Research Co.Ltd;(DIR)၊ Policy Research Institute (PRI) တို့မှလည်းကောင်း၊ ထိုင်းနိုင်ငံမှ Stock Exchange of Thailand (SET)နှင့် ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ် ကြီးကြပ်ရေးကော်မရှင် (Securities and Exchange Commission -SEC) တို့မှလည်းကောင်း၊ ကိုရီးယားနိုင်ငံ Korea Exchange (KRX) မှလည်းကောင်း နည်းပညာအကူအညီများ ပေးလျက် ရှိပါသည်။⁵⁸

အခွင့်အလမ်းနှင့် စိန်ခေါ်မှုများ

၄၄။ ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်းသည် သတ်မှတ်ထားသည့် စည်းမျဉ်းများအတိုင်း ငွေချေးသက်သေခံ လက်မှတ်ကုမ္ပဏီများထံမှ ပေးပို့လာသည့် အရောင်းအဝယ်အော်ဒါများကို အမှန်ကန်ဆုံးနှင့် အထိရောက်ဆုံးစနစ်များကို ကျင့်သုံးကာ အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်ပေးပါသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရင်းအနှီးဈေးကွက် တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းရေးအတွက် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ရာတွင် အခွင့်အလမ်းများနှင့်အတူ စိန်ခေါ်မှုများလည်း တွေ့ရှိရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအခွင့်အလမ်းနှင့် စိန်ခေါ်မှုများအား သုံးသပ်ရာတွင်-

- (က) စီးပွားရေးမူဝါဒ
- (ခ) ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒ၊
- (ဂ) ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်း၊
- (ဃ) အတိုးနှုန်း၊
- (င) ငွေလဲလှယ်နှုန်း၊

⁵⁸ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်၊ အရင်းအနှီးဈေးကွက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ချက်များ၊ Accessed from: <https://tinyurl.com/y52gubyf> မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၄-၈-၂၀၂၀)

(စ) နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စသည့်အချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်သည့်အပြင် နိုင်ငံရေးအခြေအနေ၊ လူမှုရေးအခြေအနေနှင့် သဘာဝဘေးတို့ကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ဖြစ်ပါသည်။

၄၅။ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ဘဏ်လုပ်ငန်းနှင့် ငွေရေးကြေးရေးကဏ္ဍများသည် မရှိမဖြစ်အရေးပါသည့် လုပ်ငန်းများဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ်လုပ်ငန်းနှင့် ငွေရေးကြေးရေးစနစ်သည် နိုင်ငံတကာနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက တိုးတက်မှုနည်းပါး လျက်ရှိနေပြီး အရင်းအနှီးဈေးကွက်မှာလည်း ယနေ့အချိန်ထိ နောက်ကျနေခြင်းကြောင့် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကို အထောက်အကူပြုနိုင်သည့်အပိုင်းများတွင် အားနည်းလျက် ရှိနေပါသည်။⁵⁹

၄၆။ မြန်မာနိုင်ငံစတော့ဈေးကွက်၏ အဓိကစိန်ခေါ်မှုတစ်ခုမှာ ဈေးကွက်ဆိုင်ရာအခြေခံ ဗဟုသုတများ လိုအပ်နေသေးခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ အသိပညာဗဟုသုတပြည့်စုံသည့် တစ်ဦးချင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ လိုအပ်သည့်အပြင် အဖွဲ့အစည်းအလိုက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၊ ကုမ္ပဏီများ၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တာဝန်ရှိသူများအပိုင်းတွင်လည်း ဈေးကွက်ဆိုင်ရာ အသိပညာပြည့်စုံမှု လိုအပ်နေပါသေးသည်။ တစ်ဖက်တွင်လည်း အစိုးရ၏ အားပေးမှု၊ မြေတောင်မြှောက်ပေးမှုများ၊ အခွန်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖြေလျှော့မှုများပေးရန် လိုအပ်နေပါသေးသည်။ ထို့အပြင် ကုမ္ပဏီများဘက်မှလည်း ကော်ပိုရိတ်စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ ဖွင့်ဟကြေညာမှုစနစ်၊ တာဝန်ခံမှု/တာဝန်ယူမှု များတွင် အားနည်းနေခြင်း၊ အများပိုင်ကုမ္ပဏီများတည်ထောင်ပြီး လုပ်ငန်းများရှေ့မဆက်နိုင် သေးခြင်း/ ရပ်တန့်နေခြင်းများ၊ အခက်အခဲနှင့် ကြုံတွေ့နေရသည့် ကုမ္ပဏီများ မြောက်မြားစွာ ရှိနေခြင်း၊ Online အသုံးပြုငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်ဝယ်ယူမှု နည်းပါးနေသေးခြင်းကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။⁶⁰

နိဂုံး

၄၇။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက် စတော့ဈေးကွက်သည် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သည့်အရာတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ဘဏ္ဍာရေးလိုငွေပြုမှုအတွက် သာမက အခြေခံအဆောက်အအုံ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ငွေတိုက်စာချုပ်၊ ငွေချေးစာချုပ်များ

⁵⁹Stock Exchanges in Developing Countries ၊ available from; <https://www.encyclopedia.com/social-sciences/applied-and-social-sciences-magazines/stock-exchanges-developing-countries> မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၂၆-၃-၂၀၂၀)

⁶⁰ထွန်းသက်ထွန်း၊ အငယ်စား၊ အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ မေဆောင်ဖောင်ဒေးရှင်း၊ စီးပွားရေးစာစောင်၊ အမှတ်စဉ် (၅) မှ ကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ - ၂၁-၁၂-၂၀၁၉)

ထုတ်ဝေကာ ဖြည့်ဆည်းနိုင်သကဲ့သို့ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့်လည်း ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းများတိုးချဲ့ နိုင်ရန် ငွေကြေးအရင်းအနှီးများကို စတော့ဈေးကွက်မှတစ်ဆင့် ထိထိရောက်ရောက် စုစည်းနိုင်ကြ သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ စတော့ဈေးကွက်သည် အများပြည်သူအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အခွင့်အလမ်း သစ်များကို ဖန်တီးပေးသည့် နေရာတစ်ခု ဖြစ်သကဲ့သို့ ငွေကြေးအရင်းအနှီး လိုအပ်သည့်ကုမ္ပဏီ များအတွက်လည်း အချိန်တိုအတွင်း၌ အသက်သာဆုံးနည်းလမ်းဖြင့် ငွေကြေးစုစည်းနိုင်သည့် ဈေးကွက်တစ်ခုဖြစ်သည်ဆိုသည်မှာ မငြင်းနိုင်သည့်အချက် ဖြစ်ပါသည်။⁶¹

၄၈။ အချို့ပြည်သူများနှင့် ပညာရှင်အချို့က စတော့ဈေးကွက်တွင် ရှယ်ယာဈေးကစားခြင်း (Speculation) ပြုလုပ်မည်ကို ကြောက်ရွံ့သကဲ့သို့ အချို့သော အများပိုင်ကုမ္ပဏီများကလည်း မိမိတို့ထုတ်ရောင်းသော ရှယ်ယာများကို ဝယ်ယူရင်းနှီးမည့်သူများတွင် ငွေမည်းခဝါချရန် ဝင်ရောက်လာသူများကို စိုးရွံ့သူများလည်း ရှိပါသည်။⁶² မြန်မာ့စတော့ဈေးကွက်သည် စာရင်းဝင် ကုမ္ပဏီများ နည်းပါးနေဆဲအခြေအနေ၊ ရှယ်ယာဝယ်ယူရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နည်းပါးနေဆဲအခြေအနေ တွင် စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီများ၏ စတော့ရှယ်ယာတန်ဖိုးများ ကျဆင်းလာခြင်းများက အရင်းအနှီး ဈေးကွက်ကျယ်ပြန့်လာရေးအတွက် နှောင့်နှေးနေဦးမည်ဖြစ်ပါသည်။⁶³

၄၉။ စတော့ဈေးကွက်သည် စည်းကမ်းတကျ လိုက်နာဆောင်ရွက်လျှင် အကျိုးများသလောက် သတ်မှတ်စည်းကမ်းများကို ဖောက်ဖျက်ပါက ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေရှိသော ဈေးကွက်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် စတော့ဈေးကွက်သို့ ပါဝင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြမည့်သူများ၊ ထုတ်ဝေရောင်းချမည့်သူများ၊ ကြားခံအဖွဲ့အစည်းများအားလုံးသည် စတော့ဈေးကွက်ကို ထိန်းကျောင်းသည့် အာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းများ၏ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသော စည်းမျဉ်းများနှင့်အညီ အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ် ပါက ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေ (Risk) နည်းပါးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။⁶⁴

၅၀။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံအရင်းအနှီးဈေးကွက် တိုးတက်ရေးအတွက် အရင်းအနှီးဈေးကွက် အတွင်းပါဝင်ကြသည့် အများပိုင်ကုမ္ပဏီများ၊ ဝယ်ယူရင်းနှီးမြှုပ်နှံမည့်သူများ၊ ဈေးကွက်ကြားခံ အဖွဲ့များ၊ ဥပဒေ/စည်းမျဉ်းထိန်းကျောင်းသည့်အဖွဲ့များ၊ ဥပဒေပညာရှင်များ၊ စာရင်းကိုင်/ စာရင်းစစ်

⁶¹ နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် အရင်းအနှီးဈေးကွက်၏ အခန်းကဏ္ဍ၊ စီးပွားရေးစကားပိုင်း မှကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ Available from: <https://tinyurl.com/vy6aj6di> Wed, 10/03/2018 - 22:33 -- user3 (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၁၈-၃-၂၀၂၀)

⁶² ဖိုးသူတော်၊ စတော့ဈေးကွက်၌ ဈေးကစားသူများ၏ အန္တရာယ်ကို သတိပြုရန်လို့၊ http://www.phothutaw.com/2014/05/blog-post_8031.html မှကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၁၂-၃-၂၀၂၀)

⁶³ Myanmar times၊ အေးစက်နေဆဲ စတော့ဈေးကွက်၊ <https://www.logisticsguide.com.mm/en/industry-news/local-industry/1478-still-cold-stock-market.html> (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၁၂-၁-၂၀၂၀)

⁶⁴ ဖိုးသူတော်၊ စတော့ဈေးကွက်၌ ဈေးကစားသူများ၏ အန္တရာယ်ကို သတိပြုရန်လို့၊ http://www.phothutaw.com/2014/05/blog-post_8031.html မှကောက်နုတ်ရရှိပါသည်။ (အချက်အလက်ရရှိသည့်ရက်စွဲ၊ ၁၂-၃-၂၀၂၀)

ပညာရှင်များ၊ ဘဏ္ဍာရေးအတိုင်ပင်ခံအဖွဲ့များ စသည့်အဖွဲ့အစည်း အသီးသီးတို့က ဝိုင်းဝန်း ဆောင်ရွက်ကြရန် လိုအပ်ပါသည်။ ၎င်းအပြင် နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့်လည်း စတော့ဈေးကွက် ထဲသို့ ဝင်ရောက်လာမည့် ကုမ္ပဏီများကို ထိရောက်သည့် အခွန်ကင်းလွတ်သက်သာခွင့်များကို ကာလအပိုင်းအခြားသတ်မှတ်ကာခွင့်ပြုပေးခြင်း၊ စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီများကို နိုင်ငံတော်နှင့် ဆက်စပ်နေသည့် လုပ်ငန်းများတွင် ဆောင်ရွက်ခွင့်ပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဆိုလျှင် မြန်မာ့အရင်းအနှီးဈေးကွက်ကြီးသည် အခြားနိုင်ငံများနည်းတူ အချိန်တိုအတွင်း တိုးတက် အောင်မြင်လာပြီး နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို ပိုမိုအထောက်အကူပြုလာမည် ဖြစ်ပါကြောင်း လေ့လာတင်ပြအပ်ပါသည်။

သုတေသနဌာန
ပြည်သူ့လွှတ်တော်ရုံး

ဤစာတမ်းတို့အား ဒေါ်ခင်မေသန်း (ဒုတိယဦးစီးမှူး)မှ တာဝန်ယူရေးသား၍ သုတေသနဌာနမှ အရာထမ်းအဆင့်ဆင့်က ဝိုင်းဝန်းကြီးကြပ်တည်းဖြတ်၍ ထုတ်ဝေခြင်းဖြစ်ပါသည်။

သတိပြုရန်

ဤသတင်းအချက်အလက်သည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအား ၎င်းတို့၏ လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ တာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် အထောက်အကူပြုရန်အတွက် ဖြစ်ပါသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စ တစ်စုံတစ်ခုအတွက် အသုံးပြုရန်မဟုတ်ပါ။ အချိန်နှင့်တပြေးညီ နောက်ဆုံးရသတင်းဖြစ်မည်ဟု သတ်မှတ် မထားသင့်ပါ။ ဤအချက်အလက်များအား တရားဝင် သို့မဟုတ် ပညာရှင်ဆိုင်ရာအကြံပေးချက်အဖြစ် မသတ်မှတ်သင့်ပါ။ အထူးအကြံပေးချက် သို့မဟုတ် သတင်းအချက်အလက်များလိုအပ်ပါက အရည် အသွေးပြည့်မီသော သင့်လျော်သည့် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်နှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်သင့်ပါသည်။ လွှတ်တော် သုတေသနဝန်ဆောင်မှုသည် စာတမ်းတိုများတွင် ပါဝင်သောအကြောင်းအရာများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ၊ လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းများနှင့် ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ပေးနိုင်ပါသည်။ အများပြည်သူနှင့် ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းမရှိပါ။

သုတေသနလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စုံစမ်းမေးမြန်းမှုများပြုလုပ်ရန်
(သို့မဟုတ်) သုတေသနဌာနအား လာရောက်လေ့လာရန်
အောက်ပါလိပ်စာအတိုင်း ဆက်သွယ်နိုင်ပါသည်။

သုတေသနဌာန
ပြည်သူ့လွှတ်တော် C ဆောင် - ဒုတိယထပ်
တယ်လီဖုန်း - ၀၆၇ - ၅၉၁၂၈၄၊ ၀၆၇ - ၅၉၁၂၈၅

